

คู่มือ

การดำเนินงาน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

คำนำ

กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประชาชน และมีภารกิจในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงได้ส่งเสริมและพัฒนา การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีเป้าหมายสำคัญ คือการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีศักยภาพในการช่วยเหลือตนเอง และร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยให้การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการชุมชน ก่อเกิดชุมชนพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง มุ่งสู่เป้าหมายตามวิสัยทัศน์กรมการพัฒนาชุมชน “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๕” โดยได้มุ่งขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ ทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ส่งผลต่อการพัฒนาของชุมชนครอบคลุมในหลาย ๆ มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การส่งเสริม ประชาธิปไตย การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ ทางสังคมได้

กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดทำเอกสารยุทธศาสตร์การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่อาจส่งผลต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นงานสำคัญของกรมการพัฒนาชุมชน ถือได้ว่าเป็น “งานเอกลักษณ์ของกรมการพัฒนาชุมชน” ที่มีคุณค่า สอดคล้องกับปรัชญา และหลักการพัฒนาชุมชน จึงขอให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกระดับใช้เป็นทิศทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้เกิดประสิทธิภาพ และขอขอบคุณคณะที่ปรึกษา คณะทำงานฯ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้ การจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสำเร็จลุล่วง จักได้นำไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ให้เกิดผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของกรมการพัฒนาชุมชนต่อไป

(นายสมคิด จันทมฤก)
อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
พฤศจิกายน ๒๕๖๕

สารบัญ

	หน้า
คำนิยม	
คำนำ	
สารบัญ	
ส่วนที่ ๑	
ความเป็นมา หลักการ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของการจัดทำยุทธศาสตร์ การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	๕ - ๓๑
ส่วนที่ ๒	
การวิเคราะห์การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	๓๒ - ๔๙
ส่วนที่ ๓	
การจัดทำแผนยุทธศาสตร์กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	๕๐ - ๕๓
ส่วนที่ ๔	
แผนงาน/โครงการการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	๕๔ - ๗๘
ส่วนที่ ๕	
ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ	๗๙ - ๘๔
บรรณานุกรม	๘๕ - ๘๖
ภาคผนวก	๘๗
- ระเบียบกรมการพัฒนาชุมชนว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๕	๘๘ - ๙๓
- สำเนาหนังสือกรมการพัฒนาชุมชน ที่ มท ๐๔๐๗.๔/ว ๑๘๙๖ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ เรื่อง กรมสอบสวนคดีพิเศษขอความเห็นข้อกฎหมาย กรณีกลุ่มออมเงินสัจจะสะสมทรัพย์	๙๔
- สำเนาหนังสือธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ธปท.ผตค.(๗๑)๒๕๓๙/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ ๙๕ - ๙๖ เรื่อง การขอความเห็นข้อกฎหมาย กรณีกลุ่มออมเงินสัจจะสะสมทรัพย์	
- สำเนาบันทกษช่วยจำ กรมการพัฒนาชุมชนและธนาคารแห่งประเทศไทย ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๑	๙๗ - ๑๐๐
- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	๑๐๑ - ๑๐๒

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา หลักการ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง
ของการจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงาน
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา หลักการ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ของการจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๑. ความเป็นมา และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๑ การส่งเสริมและสนับสนุนของกรมการพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยการนำของศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี อดีตอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน โดยเป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดของสหกรณ์การเกษตรเครดิตยูเนียน และสินเชื่อเพื่อการเกษตร ดำเนินการภายใต้หลักการ **“ใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน”** โดยได้เริ่มทดลองดำเนินการครั้งแรก เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๑๗ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ บ้านในเมือง หมู่ที่ ๓ ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล และบ้านขั้วมุง หมู่ที่ ๖ ตำบลขั้วมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และในโอกาสต่อมา กรมการพัฒนาชุมชน จึงกำหนดให้วันที่ ๖ มีนาคม ของทุกปี เป็นวันคล้ายวันก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

นับตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ เป็นต้นมา ที่มีการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยกรมการพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมารวมตัวกันออมเงินตามศักยภาพของตนเอง เป็นการสร้างหลักประกันสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สมาชิกในครัวเรือนและช่วยเหลือคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน และการมีความรู้ควบคู่คุณธรรม โดยยึดหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจกัน และความไว้วางใจ ซึ่งเป็นการใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้มีการเรียนรู้การทำงานร่วมกันในรูปแบบของ **“กระบวนการกลุ่ม”** และใช้ **“เงินสัจจะ”** เป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยการออมของคนในชุมชน

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดระเบียบกรมการพัฒนาชุมชน ว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พ.ศ.๒๕๕๕ เพื่อให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรมการพัฒนาชุมชนมีแนวทางให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ ได้ดำเนินการประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้เครื่องมือในการประเมิน คือแบบประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อจัดระดับการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อได้ผลการจัดระดับการพัฒนาของกลุ่มแล้ว จึงติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มจัดทำแผนการพัฒนา และดำเนินงานตามแผนการพัฒนา เพื่อให้กลุ่มเกิดผลการพัฒนา และมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างกว้างขวางและรุนแรง ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนคนไทยต้องปรับรูปแบบการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ และวิถีต่อไป (New Normal and Next Normal) ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องสถานการณ์ที่อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน และเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายตามวิสัยทัศน์กรมการพัฒนาชุมชน **“เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๕”** โดยได้มุ่งขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ซึ่งสามารถใช้เป็นทิศทางการปฏิบัติงาน และเป็นไปได้ในการปฏิบัติ สอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ โดยให้การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์

เพื่อการผลิตเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ตามภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน และเป็นการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่มีแนวปฏิบัติที่คำนึงถึงบริบททางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละพื้นที่ เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม และให้ความสำคัญกับความรู้สึกเป็นเจ้าของของคนในชุมชน มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยการให้ประชาชนได้บริหารจัดการชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ประชาชนได้ประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง ก่อให้เกิดความอยู่ดี กินดี และชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๑.๒ สถานการณ์ความยากจนของคนในชุมชน

สาเหตุของปัญหาความยากจนที่พบเห็นโดยทั่วไปในสังคมไทย จะมี ๔ สาเหตุหลักที่มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า “วงจรแห่งความยากจน” ได้แก่ ผลผลิตต่ำ รายได้น้อย การออมน้อย และเงินทุนน้อย กล่าวคือเมื่อมีผลผลิตต่ำ จะส่งผลให้ครอบครัวมีรายได้น้อย และความเป็นอยู่ก็จะเป็นไปด้วยความยากลำบากขาดทุน จึงทำให้เกิดการออมน้อยตามมา การประกอบอาชีพก็จะขาดแคลนเงินลงทุน หรือมีเงินทุนน้อย เมื่อไม่มีเงินลงทุน ก็ทำให้ผลผลิตที่ได้ก็ไม่เต็มที่ได้ด้วย

การที่จะทำให้ประชาชนหลุดพ้นจากวงจรแห่งความยากจน อยู่ที่การทำให้สาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพิ่มขึ้น การแก้ไขมูลเหตุด้านทุนด้วยการเพิ่มเงินออม จะทำให้มีเงินทุนเพิ่มขึ้น จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะจะทำให้แก้ไขมูลเหตุด้านอื่น ๆ ตามไปด้วย และประชาชนสามารถแก้ไขสาเหตุนี้ได้ด้วยตนเอง เพราะถ้ามีทุนในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น รายได้ย่อมเพิ่มตามมา การดำรงชีวิตดีขึ้น ก็จะทำให้มีเงินเก็บออมเพิ่มขึ้นนั่นเอง

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต นอกจากเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ออมเงินตามศักยภาพของตนเองและครอบครัวของตนแล้ว ยังเป็นการสร้างโอกาสและสร้างการมีส่วนร่วมให้ชุมชนได้ดูแลกลุ่มเปราะบางด้านแหล่งเงินทุน ทั้งกลุ่มแรงงานนอกระบบ ผู้มีรายได้ไม่แน่นอน รวมทั้งผู้ด้อยโอกาสหรือคนทั่วไป เป็นการช่วยเหลือกันและกันของสมาชิก มุ่งไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชนให้แก่สมาชิกและคนในชุมชน เป็นการเรียนรู้ในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง และส่งเสริมการพึ่งตนเองของชุมชน ด้วยการดูแลกันของชุมชน ลดการพึ่งพาภายนอก และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน แก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำด้วยการดำเนินกิจกรรมพื้นฐานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่ การออม และการกู้เงิน รวมทั้งการดำเนินงานกิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด ยุ้งฉาง ธนาคารบัว ลานตากผลผลิต โรงน้ำดื่มชุมชน เป็นต้น ซึ่งมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนคา หมู่ที่ ๒ ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช, กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายฮี หมู่ที่ ๕๖ ตำบลเนินปอ อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร, กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าแดง หมู่ที่ ๑ ตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี, กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านชากไทย หมู่ที่ ๔ ตำบลชากไทย อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

๑.๓ สถานการณ์ของทุนชุมชน

ทุนชุมชน หมายถึง สินทรัพย์หรือทรัพยากร ทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่ก่อให้เกิดผลผลิตในการดำรงชีวิตของคนและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรังบจร วีระเสนา (๒๕๕๙ : ๖-๗) ได้ให้ความหมายของทุนชุมชนว่า หมายถึง ทุกสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน เป็นสิ่งที่มีมูลค่า หรือมีคุณค่าที่ไม่ใช่เงินเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งมีความสำคัญและเกี่ยวเนื่องกับคนในชุมชน เช่น ทรัพยากรที่อยู่ในชุมชน

ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น โดยจำแนกทุนชุมชนได้ ๕ ประเภท ประกอบด้วย

๑ ทุนมนุษย์ (Human Capital)

หมายถึง ความรู้ความชำนาญด้านต่าง ๆ ของคนทุกเพศทุกวัยในชุมชน ได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านภูมิปัญญา เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ครู พระสงฆ์ กลุ่มองค์กรต่าง ๆ เด็ก สตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ เด็กกำพร้า เป็นต้น รวมถึงผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจทั้งยากจนและร่ำรวย

๒ ทุนทางสังคม (Social Capital)

หมายถึง ทรัพยากรทางสังคมที่ประชาชนใช้เพื่อการดำรงชีพ รวมทั้งความไว้วางใจเชื่อใจ การยอมรับซึ่งกันและกันของคนในชุมชน กลุ่มองค์กร เครือข่าย ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ตลอดจนความเชื่อถือศรัทธาและวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนาน ซึ่งเป็นทุนที่สำคัญ เพราะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาของชุมชน

๓ ทุนกายภาพ (Physical Capital)

หมายถึง สิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิต หรือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิตที่สนับสนุนการดำรงชีพของประชาชน ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง ระบบไฟฟ้า ประปา ระบบพลังงาน การสื่อสารโทรคมนาคม โบราณวัตถุ โบราณสถาน หรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เป็นต้น

๔ ทุนธรรมชาติ (Natural Capital)

หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งกำหนดศักยภาพในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชน ได้แก่ ป่าไม้ ดิน น้ำ ภูเขา ทะเล เกาะ สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน น้ำพุ น้ำตก แหล่งน้ำธรรมชาติ พืชพันธุ์ธัญญาหาร เป็นต้น

๕ ทุนการเงิน (Financial Capital)

หมายถึง ทรัพยากรที่เป็นเงินทุนต่าง ๆ รวมถึงโอกาสทางการเงินที่ประชาชนใช้เพื่อการดำรงชีพ ได้แก่ ทุนทางการเงินที่มาจากออม ที่เป็นเงินสด/เงินฝาก และทุนที่มาจากรายได้อื่น ได้แก่ เงินบำนาญ ค่าตอบแทน เงินกองทุนต่าง ๆ

ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งเป็นทุนการเงินที่สำคัญในชุมชน ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคน หรือทุนมนุษย์นั่นเอง เพราะหลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีเป้าหมายอยู่ที่การส่งเสริมและพัฒนาคนให้มีคุณธรรม ๕ ประการ โดยใช้หลักการออมทรัพย์ หรือใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการสร้างโอกาสให้ประชาชนได้บริหารจัดการชุมชนด้วยตนเอง นอกจากนี้ ผลกำไรของการดำเนินงานของกลุ่มยังสามารถสนับสนุน ช่วยเหลือการดำเนินการ หรือพัฒนาทุนด้านอื่น ๆ ของชุมชนได้อีกด้วย

๑.๔ สถานการณ์การออมของครัวเรือน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจการติดตามระดับความรู้และการเข้าถึงบริการทางการเงินของครัวเรือน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๖๓ ซึ่งสรุปผลการสำรวจที่สำคัญ ดังนี้^๑

๑) การจัดสรรเงินออมของครัวเรือน เมื่อพิจารณาวิธีการจัดสรรเงินออมของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนนำเงินที่ได้รับไปใช้จ่ายใช้สอยก่อน ถ้ามีเงินเหลือจึงจะเก็บออมคือร้อยละ ๓๔.๐ ในขณะที่ครัวเรือนได้มีการแบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำเงินไปใช้จ่ายใช้สอยคือร้อยละ ๒๐.๑ กลุ่มที่มีการวางแผนเพื่อการเก็บออมอย่างจริงจังค่อนข้างน้อยกว่ากลุ่มอื่น และเป็นที่น่าสังเกตว่าครัวเรือนที่มีความไม่แน่นอนในการจัดสรรเงินออมสูงสุดเมื่อเทียบกับครัวเรือนกลุ่มอื่นคือร้อยละ ๔๐.๒ อาจเป็นเพราะการหารายได้ไม่สัมพันธ์กับค่าใช้จ่าย เช่น รายได้น้อยแต่การใช้จ่ายมากกว่า จึงไม่สามารถที่จะคิดนำเงินที่ได้ไปเก็บออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคต เพื่อเวลาฉุกเฉิน หรือใช้จ่ายในยามเกษียณ เป็นต้น

๒) วิธีที่ครัวเรือนเลือกใช้ในการเก็บออม โดยเก็บเป็นเงินสดสูงสุดถึงร้อยละ ๗๕.๔ รองลงมาคือเก็บเงินในบัญชีที่เปิดไว้เพื่อออมเงินโดยเฉพาะร้อยละ ๕๕.๕ ฝากเงินในสหกรณ์และกลุ่มออมทรัพย์ต่าง ๆ ร้อยละ ๑๙.๓ ให้คนในครอบครัวเก็บแทนร้อยละ ๑๒.๐ ลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงิน (เช่น พันธบัตร หุ้น กองทุนรวม) ร้อยละ ๓.๑ เก็บออมในรูปแบบอื่น ๆ (เช่น ซื้อที่ดิน อสังหาริมทรัพย์เพื่อการเก็งกำไร) ร้อยละ ๒.๘ และนำไปลงทุน ในเงินดิจิทัล (เช่น Bitcoin, Ethereum และ Libra) ร้อยละ ๐.๒ และเป็นที่น่าสังเกตว่ายังมีครัวเรือนที่ไม่ได้มีการออมอย่างจริงจังอีกร้อยละ ๒๑.๐ ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่มากพอสมควร

จากข้อมูลสถานการณ์การออมในครัวเรือนและสถานการณ์ของเศรษฐกิจภาคครัวเรือนข้างต้น กรมการพัฒนาชุมชนในฐานะหน่วยงานหลักที่มีภารกิจในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประชาชน จึงได้ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้เป็นองค์กรการเงินในชุมชนที่สามารถสร้างวินัยการออมให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน เพื่อสร้างความอยู่ดี กินดี และมีหลักประกันความมั่นคงให้ครอบครัวของสมาชิกและชุมชนนั่นเอง

๑.๕ การส่งเสริมวินัยในการจัดการทางการเงินของครัวเรือน

สถานการณ์เศรษฐกิจไทยได้เผชิญความท้าทายจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ มาโดยตลอด ซึ่งส่วนหนึ่งของสาเหตุแห่งความท้าทายดังกล่าวเกิดจากความเปราะบางด้านการเศรษฐกิจระดับฐานรากของภาคครัวเรือน สภาพสังคมที่เข้าสู่สังคมสูงวัย และปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัจจุบันพบว่าประชาชนยังขาดทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) สะท้อนได้จากหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมการเป็นหนี้ของคนไทยที่เป็นหนี้เร็วขึ้นตั้งแต่อายุน้อย และมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาว ประกอบกับประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ส่งผลให้ภาครัฐและคนไทยในวัยทำงานมีภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น ดังนั้น ผู้สูงอายุและผู้ที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุจึงจำเป็นต้องวางแผนทางการเงินเพื่อรองรับชีวิตหลังเกษียณให้สามารถดูแลตนเองได้และไม่ก่อให้เกิดปัญหาในเชิงสังคมระดับประเทศ จากการที่รัฐต้องรับภาระในการดูแล อีกทั้งความเหลื่อมล้ำ อันเกิดจากศักยภาพในการรับมือกับความผันผวนทางเศรษฐกิจของประชาชนในระดับฐานรากที่ค่อนข้างต่ำ อันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความเปราะบาง ยากต่อการยกระดับขยายตัวได้อย่างทั่วถึงและยั่งยืน^๒

หน่วยงานภาครัฐผู้กำกับและดูแลเรื่องการเงินและการคลัง อย่างธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันทางการเงิน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการลดความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงได้ทำการสำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนไทย

^๑ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, "การออมของครัวเรือนไทย ไตรมาสที่ ๔ ปี ๒๕๖๓."

^๒ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ซึ่งจากข้อมูลการสำรวจของ OECD^๑ และธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง ทักษะทางการเงิน ในปี ๒๕๕๙ ได้สรุปจุดอ่อนทักษะทางการเงินของคนไทยในมิติต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

๑. มิติองค์ประกอบของทักษะทางการเงิน

ด้านความรู้ทางการเงิน พบว่า จุดอ่อนของคนไทยที่ยังคงพบต่อเนื่อง คือความเข้าใจเรื่องการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก เช่น มูลค่าเงินตามกาลเวลา ดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น และการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน เป็นต้น และหัวข้อที่เป็นจุดอ่อนที่สุดของคนไทย คือ นิยามเงินเพื่อคนไทยหลายกลุ่มไม่เข้าใจเรื่องภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งอาจเป็นหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้คนไทยวางแผนการเงินเพื่อยามเกษียณไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่ได้คำนึงถึงมูลค่าของเงินที่ลดลงไปตามกาลเวลา

ด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า แม้ในภาพรวมจะมีคะแนนเฉลี่ยเรื่องทักษะทางการเงินสูง แต่มีจุดที่ควรพัฒนาต่อไปในด้านการจัดสรรเงินก่อนใช้จ่าย การบริหารจัดการเงินเพื่อมิให้ประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ การศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และการเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังพบว่า พฤติกรรมการออมควรได้รับการส่งเสริมให้ดีขึ้น เนื่องจากพบว่ากว่า ๑ ใน ๓ ของคนไทยไม่มีเงินออม โดยผู้ที่มีเงินออมส่วนใหญ่มีกอบออมเงินเพื่อฉุกเฉิน/เจ็บป่วย และเพื่อใช้จ่ายยามชราหรือเกษียณอายุ อย่างไรก็ตาม พบว่า คนไทยกว่า ๑ ใน ๓ ยังมีจำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉินต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่าย ๓ เดือน) และมีเพียง ๑๔% ที่วางแผนเก็บออมเพื่อยามชราและสามารถทำได้ตามแผนที่วางไว้

จำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉิน

การคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามเกษียณ

ด้านทัศนคติทางการเงิน พบว่าทัศนคติที่คนไทยควรได้รับการพัฒนาที่สุด คือ นิยมความสุขในการใช้เงินมากกว่าการออมเพื่ออนาคต

๒. มิติช่วงวัยของประชากรในแต่ละเจนเนอเรชัน (Gen)

Gen Z (ผู้ที่เกิดปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นไป) : มีความรู้ทางการเงินพื้นฐานยังไม่ดีนัก ไม่เห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว เน้นเพียงสามารถใช้เงินที่ได้มาให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย รวมทั้งยังไม่เห็นความสำคัญของการเก็บออมและไม่ได้เก็บออมในวิธีที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังขาดทักษะในการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ และไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมในการศึกษาหาข้อมูลสำหรับด้านทัศนคติ ควรส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการออม

^๑ OECD : The Organization for Economic Co-Operation and Development

Gen Y (ผู้ที่เกิดปี พ.ศ. ๒๕๒๔ – ๒๕๔๓) : มีความรู้การเงินพื้นฐานที่ค่อนข้างดีแต่ในด้านพฤติกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มีเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว และขาดการบริหารจัดการเงินที่ดี เช่น จัดสรรเงินก่อนใช้ ออมเงินในวิธีที่เหมาะสม หรือไม่กู้เงินเมื่อเงินไม่พอใช้ รวมทั้งขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อสินค้าและมีการใช้จ่ายเกินตัว สำหรับด้านทัศนคติ ควรส่งเสริมทัศนคติด้านการออมเช่นกัน

Gen X (ผู้ที่เกิดปี พ.ศ. ๒๕๐๙ – ๒๕๒๓) : มีความรู้ทางการเงินค่อนข้างดีแต่พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่สามารถบริหารจัดการเงินให้รองรับกับความรับผิดชอบทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาเงินไม่พอใช้ นอกจากนี้ยังมีวิธีการออมที่ไม่เหมาะสมมากนัก รวมทั้งไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่ควรศึกษาก่อนตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ ส่วนในด้านทัศนคติ พบว่า มีทัศนคติที่ดีในทุกด้าน

Gen Baby Boomer ขึ้นไป (ผู้ที่เกิดก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๙) : มีความรู้ทางการเงินไม่ดึ้นัก โดยในด้านพฤติกรรมพบว่ากลุ่มนี้ไม่เห็นความจำเป็นของการตั้งเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว และไม่ได้เลือกออมเงินในวิธีที่เหมาะสม ทั้งยังขาดการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ก่อนตัดสินใจเลือกซื้อ และไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่ควรศึกษาก่อนการตัดสินใจ สำหรับด้านทัศนคติ อาจด้วยอายุที่มากขึ้นคนกลุ่มนี้ จึงมุ่งเน้นการดำเนินชีวิตเพื่อวันนี้และไม่คำนึงถึงอนาคตมากนัก

ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลบัญชีเงินฝากของคนไทยของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) (ข้อมูล ณ กุมภาพันธ์ ปี ๒๕๖๔)^๔ ระบุว่า มี “จำนวนเงินออมทรัพย์” ทั้งหมดกว่า ๙๗.๑๒ ล้านบัญชี ซึ่งส่วนใหญ่ประมาณ ๘๕.๖๓ ล้านบัญชี เป็นบัญชีที่มีเงินฝากไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๑๗ ของบัญชีทั้งหมด ซึ่งบ่งบอกว่าคนไทยเกือบทั้งประเทศ มีเงินฝากในบัญชีซึ่งสำรองไว้เพื่อเหตุฉุกเฉินในยามภาวะวิกฤตเพียงน้อยนิดเท่านั้น

จากสถานการณ์การส่งเสริมวินัยในการจัดการทางการเงินของครัวเรือนดังกล่าว ประกอบกับนโยบายการพัฒนาทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ของธนาคารแห่งประเทศไทย จะส่งผลให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีบทบาทสำคัญในส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางการเงินของครัวเรือนสมาชิก ด้วยการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจครัวเรือน และระดับชุมชนได้เป็นอย่างดี

๒. แนวคิด/หลักการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๒.๑ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

หมายถึง การบริหารที่เป็นธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน โดยหลักธรรมาภิบาลที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพกลุ่ม มีพื้นฐานมาจากหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการ ได้แก่

๑) **หลักนิติธรรม** คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัย เหมาะสมกับสภาพสังคมนั้น ๆ มีความเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

๒) **หลักคุณธรรม** คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องเป็นธรรม มีค่านิยมที่ดีงามในกลุ่มองค์กร สังคมและมีสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ การเคารพสิทธิขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

^๔ ผู้จัดการออนไลน์, “บัญชีเงินฝากคนไทย “รายกระจุก จนกระจาย” แนวโน้มตั้ง “เศรษฐกิจ” กระตุ้น “จีดีพี.”

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔, ภายใต้ “ผู้จัดการสุดสัปดาห์” ผู้จัดการ, สืบค้นเมื่อ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔,

<https://mgronline.com/daily/detail/๙๖๕๐๐๐๐๐๔๑๕๔>.

๓) **หลักความโปร่งใส** คือ การทำให้กลุ่มสังคม หรือกลุ่ม องค์กรสามารถเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานของกลุ่ม องค์กรให้มีความโปร่งใสมิการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การดำเนินงานโปร่งใส ตรวจสอบได้

๔) **หลักความมีส่วนร่วม** คือ การทำให้สังคมที่อยู่เป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และสร้างการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน

๕) **หลักความรับผิดชอบ** คือ ทุกภาคส่วนต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่หรือมีการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกที่เคารพข้อตกลง

๖) **หลักความคุ้มค่า** คือ ผู้บริหารหรือคณะกรรมการ ต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้นในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมาย และมีการประเมินความคุ้มค่าของการตัดสินใจต่าง ๆ ทั้งในเรื่องกฎระเบียบและการดำเนินงาน เพื่อใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินงาน

กรมการพัฒนาชุมชน ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีธรรมาภิบาล ด้วยการประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาล โดยแบ่งเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. หลักนิยมประชาธิปไตย

๑.๑ หลักความรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้

- ๑) คณะกรรมการมีการประชุมทุกเดือนและมีการบันทึกการประชุมทุกครั้ง
- ๒) มีการส่งสัจจะสะสมสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน
- ๓) มีการชำระคืนเงินกู้ตามสัญญา
- ๔) มีการจัดกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ของกลุ่ม

๑.๒ หลักความโปร่งใส/เปิดเผย

- ๑) มีการฝากถอนเงินผ่านระบบสถาบันทางการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- ๒) มีการจัดทำระเบียบข้อมูล/เอกสารหลักฐานการเงิน/ระบบบัญชีครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน และมีการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงิน อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง
- ๓) มีการจัดทำงบกำไร-ขาดทุน งบดุล และรายงานสถานะทางการเงินให้กรรมการและสมาชิกทราบปีละ ๒ ครั้งขึ้นไป และติดประกาศไว้ ณ ที่ทำการกลุ่มฯ
- ๔) มีการจัดประชุมสามัญประจำปี อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญอย่างน้อยร้อยละ ๗๕ ของครัวเรือนที่เป็นสมาชิก
- ๕) มีอาคารสถานที่สำหรับใช้ประโยชน์ของกลุ่มชัดเจน มีป้ายชื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และป้ายแสดงข้อมูลที่ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน

๑.๓ หลักนิติธรรม

- ๑) มีระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นปัจจุบัน
- ๒) มีการเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราไม่เกินที่กฎหมายกำหนด (ร้อยละ ๑๕ ต่อปี)

สำคัญในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดการป้องกัน และควบคุม ให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่เหมาะสม เช่น มีกระบวนการอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิก หรือมีการกำหนด อัตราดอกเบี้ยให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้กู้ และประเภทเงินกู้ เป็นต้น

ประเภทความเสี่ยง แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑ การวิเคราะห์ความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยที่กลุ่มไม่สามารถควบคุมได้ เช่น หากภาวะเศรษฐกิจซบเซาส่งผล ให้ความเชื่อมั่นในหมู่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ จนทำให้การตัดสินใจลงทุนอาจจะถูกระงับและ การดำเนินโครงการของรัฐบาลล่าช้าออกไป ส่งผลกระทบต่อการจ้างงานเกิดปัญหาการว่างงาน ราคาผลผลิต ทางการผลิตตกต่ำ โดยเหตุการณ์เหล่านี้ อาจส่งผลต่อการชำระหนี้ของสมาชิกได้ จึงทำให้เกิด ความเสี่ยงในการปล่อยกู้มากขึ้น ดังนั้น ความท้าทาย คือ กลุ่มจะสามารถจัดการความเสี่ยงไปพร้อม ๆ กับ รักษาอัตราการเติบโตของเงินกู้ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างไร หรือตัวอย่างความเสี่ยงอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐและการเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมาย เป็นต้น

๒ การวิเคราะห์ความเสี่ยงจากปัจจัยภายใน

๑) ความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit Risk) หมายถึง ความเสียหายหรือปัจจัยที่อาจก่อให้เกิด ความเสียหายจากการที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้คืนได้ ความเสี่ยงด้านเครดิตจะเกิดกับเจ้าหน้าที่ การบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตจะต้องหาวิธีการประเมิน "ค่าความสูญเสีย" ที่อาจเกิดขึ้น และวางมาตรการ ป้องกัน เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์วงเงินกู้สูงสุดสำหรับปล่อยสินเชื่อ แก่สมาชิกแต่ละราย การกำหนด หลักเกณฑ์สำหรับอนุมัติสินเชื่อแก่กลุ่มสมาชิก การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับสมาชิกอย่างเหมาะสม และมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เป็นต้น

๒) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) หมายถึง ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานของกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ของกลุ่ม ซึ่งอาจเกิดจากความเจตนา ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความตั้งใจทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว หรือปัจจัยอื่น ๆ ต่อไปนี้

- ระบบการควบคุมภายในไม่มีความรัดกุมเพียงพอ
- การไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในของสถาบัน
- ความบกพร่องในเทคโนโลยีสารสนเทศ
- การไม่ปฏิบัติตาม ระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมาย

๓) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่สมดุล ของปริมาณเงินที่ไหลเข้า - ออกในระบบธุรกิจ เช่น กลุ่มการเงินมีหนี้ที่ต้องชำระมากกว่ารายได้ ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน หรือมีปริมาณเงินจากการรับฝากและรับชำระหนี้จากสมาชิกน้อยกว่าเงินที่ต้องจ่าย เงินกู้และเงินสัจจะที่สมาชิกมาถอนออกในช่วงมีปริมาณเงินสำรองไม่เพียงพอต่อความต้องการ ถือเป็น ความเสี่ยงที่ทำให้กลุ่มเสียภาพพจน์ ทำให้การดำเนินงานหยุดชะงัก และอาจทำให้สมาชิกขาดความเชื่อถือ ในการทำธุรกรรมกับกลุ่มได้ อย่างไรก็ดี ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องมักไม่ใช่ความเสี่ยงที่สำคัญมากนัก เนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่ไม่ได้เปิดทำการทุกวัน

- การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอาจกระทำได้ ดังนี้
 - เปิดให้สมาชิกกู้เงิน ฝากเงิน และถอนเงินได้เฉพาะวันเวลาทำการตามที่กลุ่มมีการตกลงกัน เช่น ทุกวันอาทิตย์ หรือทุกวันสุดท้ายของเดือน เป็นต้น

- ๓) มีการพิจารณาเงินกู้เป็นไปตามระเบียบ และมีหลักฐานให้ตรวจสอบชัดเจน
- ๑.๔ **หลักความเสมอภาค** ได้แก่ การให้บริการแก่สมาชิกด้วยความรวดเร็วและไม่เลือกปฏิบัติ

๒. หลักประชาธิปไตย

๒.๑ หลักการมีส่วนร่วม

- ๑) มีการส่งเสริมการออม โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนชุมชน
- ๒) มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการตามแผน และรับผลประโยชน์ร่วมกันในทุกกิจกรรมในการดำเนินงานของกลุ่ม

๒.๒ หลักกระจายอำนาจ

ได้แก่ การมีกรรมการครบ ๔ ฝ่าย และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษรและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่

๓. หลักความรับผิดชอบต่อการบริหาร

๓.๑ หลักคุณธรรม

โดยการส่งเสริมการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบต่อความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจกัน

๔. หลักการบริหารจัดการแนวใหม่

๔.๑ หลักประสิทธิผล

- ๑) มีการจัดสรรผลกำไรและจัดให้มีสวัสดิการชุมชน รวมทั้งกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ทุกปี

๔.๒ หลักประสิทธิภาพ

- ๑) มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์
- ๒) มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน/แผนบริหารความเสี่ยง/ประกันความเสี่ยงของกลุ่มเป็นประจำทุกปี และสมาชิกปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

๔.๓ หลักการตอบสนอง

- ๑) สมาชิกสามารถกู้เงินได้ตามความต้องการภายใต้ข้อบังคับของกลุ่ม
- ๒) มีกิจกรรมของกลุ่มที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก

๒.๒ หลักการบริหารจัดการความเสี่ยง^๕

“ความเสี่ยง” หมายถึง ความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ตามที่คาด หรือไม่ได้คาดคิดมาก่อน และส่งผลกระทบต่อการทำงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่ทำให้การทำงานกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

“การบริหารความเสี่ยง” หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นหัวใจ

^๕ เมื่อหาหลักการบริหารจัดการความเสี่ยงมาจาก คู่มือองค์กรการเงินชุมชน แนวทางการบริหารจัดการองค์กรการเงินชุมชน โดย สฤณี อาชวานันทกุล และปีทมาดี โพนนกุล

- เตรียมเงินสดให้เพียงพอต่อความต้องการ โดยมีหลักคิดง่าย ๆ คือ สำรองเงินในมือให้เท่ากับ ๑.๕ หรือ ๒ เท่า ของรายจ่ายของกลุ่มในแต่ละเดือนโดยดูจากสถิติที่ผ่านมา

- ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงที่ดี
 - ศึกษาและรู้จุดเสี่ยง (Identify)
 - มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (Monitor)
 - มีการวัดความเสี่ยง (Measure)
 - มีการควบคุมความเสี่ยง (Control)

๒.๓ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกกลุ่ม ทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วย

๑) **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒) **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

๓) **ภูมิคุ้มกัน** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ๒ ประการ ดังนี้

๑) **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทุกด้าน ทักษะ ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

๒) **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยปลูกฝังหลักการ แนวคิด และแนวทางการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถสร้างเสริมการปฏิบัติตนของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้คำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเอง ด้วยการออมเงินตามกำลังความสามารถของตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือกันในชุมชน

ก่อเกิดคุณธรรม ๕ ประการนั่นเอง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในชุมชนเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังทางบวก นำไปสู่ความสามัคคีของคนในชุมชน ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติด้วย

๒.๔ ปรัชญาและหลักการพัฒนาชุมชน

๑) ปรัชญาของการพัฒนาชุมชน

ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนมาจากหลักการแห่งธรรมชาติและภาวะทางกายภาพของมนุษย์ ที่มนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งรูปร่าง สมอง สติปัญญาและจิตใจ ทำให้มนุษย์ไม่สามารถที่จะประสบความสำเร็จของชีวิตได้เท่าเทียมกัน ถึงแม้ว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคในโอกาสที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกันก็ตาม โดยสุกิจ จุลลนนท์ (๒๕๐๘ : ๗) ได้อธิบายเอาไว้ว่า การพัฒนาชุมชนนั้นถือว่าคนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถและมีพลังงานซ่อนเร้นแฝงอยู่ได้แก่ กำลังความคิด แรงงาน ฝีมือ ทักษะ ซึ่งพลังต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าได้รับการกระตุ้นและนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน ก็จะสามารถบันดาลความสำเร็จทั้งปวงให้แก่ชุมชนได้ ดังนั้น การพัฒนาชุมชนจะสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติ ทักษะ ความรู้และความสามารถของประชาชนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ พัทธน์ บุญยรัตพันธุ์ (๒๕๑๗ : ๑-๒) กล่าวถึงหลักปรัชญามูลฐานของงานพัฒนาชุมชน เอาไว้ ๕ ประการ ดังนี้

๑. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน จึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรมและอย่างบุคคลมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนคนหนึ่ง

๒. บุคคลแต่ละคนมีสิทธิและสามารถที่จะกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนไปในทิศทางที่ตนต้องการ

๓. บุคคลแต่ละคนถ้าหากมีโอกาสแล้วย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรมและพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นได้

๔. มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำและความคิดใหม่ ๆ ที่ซ่อนเร้นอยู่ พลังความสามารถเหล่านี้ สามารถเจริญเติบโตและนำออกมาใช้ได้ ถ้าพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ได้รับการพัฒนา

๕. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของชุมชนในทุกด้านเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชนและรัฐ

จิรพรรณ กาญจนจิตรา (๒๕๓๐ : ๗) ได้อธิบายเกี่ยวกับปรัชญาของการพัฒนาชุมชนว่า การดำเนินงานพัฒนาชุมชนนั้นถือว่าพลังสำคัญที่จะบันดาลให้งานบรรลุผลสำเร็จสมความมุ่งหมายมาจากประชาชน โดยเชื่อว่าประชาชนทุกคนไม่ว่าจะยากดีมีจน ต่ำต้อยหรือด้อยการศึกษาเพียงใด ก็ยังมีพลังและความปรารถนาที่จะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น การกระตุ้นเตือนและการสะกิดพลังดังกล่าว จะเป็นผลให้มีการกระตุ้นและนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนชนบทไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ชุมชนในทุก ๆ ด้านพร้อมกัน ปรัชญาการพัฒนาชุมชนจึงยึดถือว่า ถ้าเรายังช่วยให้ประชาชนได้บรรลุถึงความปรารถนาหรือความสุขในชีวิตได้มากเท่าใด ก็ยังเป็นสิ่งที่ดีงามเท่านั้น และการช่วยเหลือในลักษณะนี้ถือว่าเป็นหน้าที่ของเพื่อนมนุษย์ในสังคมด้วยกัน สอดคล้องกับ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (๒๕๓๔ : ๕) กล่าวถึงปรัชญาของการพัฒนาชุมชนว่า ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ๒ ประการ ดังนี้

๑. การพัฒนาชุมชนนั้นให้ความสำคัญในตัวมนุษย์ เชื่อมมั่นในตัวบุคคลว่าเป็นทรัพยากร (Human Resources) ที่มีความสำคัญที่สุดในความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งปวงและเชื่ออย่างแน่วแน่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองได้ตามขีดความสามารถทางกายภาพของตน หากโอกาสอำนวยและมีผู้คอยชี้แนะที่ถูกต้อง

๒. การพัฒนาชุมชนนั้นให้ความสำคัญในเรื่องความยุติธรรมของสังคม มีความต้องการความยุติธรรมที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคม (Social Justice) ต้องการอยู่ในสังคมด้วยความสุขกาย สบายใจ

(Social Satisfaction) และต้องการอยู่ร่วมในสังคมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย (Social Acceptability) การใช้กำลังบังคับเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน (๒๕๕๗ : ๕๕) กล่าวสรุปว่า การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาชุมชนมีพื้นฐานความเชื่อ ๓ ประการ คือ

๑. เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นคน

๒. เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถหรือศักยภาพ

๓. เชื่อว่าความสามารถของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส

ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าปรัชญาของการพัฒนาชุมชนนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานอันมั่นคงแห่งความศรัทธาในตัวคนว่าเป็นทรัพยากรที่มีความหมายและมีความสำคัญที่สุด การให้การศึกษาและให้โอกาสจะช่วยดึงพลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพได้ก็จะต้องยึดหลักการทำงานรวมกลุ่ม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังเช่นการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จะช่วยให้คนเจริญเติบโตและเข้มแข็งได้ สรุปได้ว่าปรัชญาของการพัฒนาชุมชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของความศรัทธาในศักยภาพ หรือ พลังความสามารถของคนว่าแต่ละคนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองได้ถ้ามีโอกาส การพัฒนาชุมชนจึงต้องพัฒนาบุคคลให้มีความคิดและความสามารถเพิ่มขึ้น ใ้บุคคลมีอิสรภาพ เสรีภาพและความเสมอภาคในการดำรงชีวิต

๒) หลักการพัฒนาชุมชน

หลักการพัฒนาชุมชน ที่ใช้กันโดยทั่วไปเป็นหลักการพัฒนาชุมชนที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น (UN.Department of Economic and Social Affair. ๑๙๖๐ : ๘ – ๑๓ อ้างถึงใน สนธยา พลศรี (๒๕๕๗ : ๖๑ – ๖๒) มี ๑๐ ประการ คือ

๑. การพัฒนาชุมชนต้องตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชนในชุมชน ด้วยการริเริ่มจากประชาชน และเริ่มต้นจากโครงการง่ายไปสู่โครงการที่ยากขึ้น

๒. การพัฒนาชุมชนมีลักษณะเป็นโครงการอเนกประสงค์ ต้องอาศัยความร่วมมือของนักวิชาการหลายสาขาวิชา และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

๓. การพัฒนาชุมชนต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนไปพร้อม ๆ กับกิจกรรมด้านอื่น ๆ

๔. การพัฒนาชุมชนต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นการสร้างพลังชุมชนและองค์กรของประชาชนขึ้น

๕. การพัฒนาชุมชนต้องค้นหาและพัฒนาผู้นำชุมชนในด้านต่าง ๆ ตามลักษณะของกิจกรรมและความจำเป็นของแต่ละชุมชน

๖. การพัฒนาชุมชนต้องยอมรับในสถานการณ์ บทบาทของสตรีและเยาวชน เปิดโอกาสให้ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด เพราะสตรีและเยาวชนมีผลต่อการขยายตัวของงาน และรับช่วงของงานพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี

๗. การพัฒนาชุมชนของประชาชนจะประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ ถ้าหากรัฐบาลมีความพร้อมและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

๘. การพัฒนาชุมชน ต้องมีนโยบายและการวางแผนตั้งแต่ระดับประเทศ ถึงระดับท้องถิ่น โดยการบริหารงานทุกระดับจะต้องมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๙. การพัฒนาชุมชนต้องสนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชน องค์กรอาสาสมัครต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย

๑๐. การพัฒนาชุมชนต้องมีการวางแผนให้เกิดการพัฒนาพร้อม ๆ กัน ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ หรือระดับประเทศ

หลักการพัฒนาชุมชนทั้ง ๑๐ ประการนี้ นิรุติ ไชยกุล (ม.ป.ป. : ๓) ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (๒๕๓๔ : ๑๑ – ๑๒) และสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (๒๕๔๑ : ๑๕–๑๖) อ้างถึงใน สนธยา พลศรี (๒๕๔๗ : ๖๒ – ๖๕) ได้เสนอและอธิบาย ซึ่งจำแนกได้เป็น ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในทุกขั้นตอน คือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมประเมินผล ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลของการพัฒนา ทั้งในรูปของบุคคล กลุ่มและองค์กรอย่างแท้จริงและด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่ด้วยความเกรงใจหรือถูกบังคับ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นหลักการพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นการสร้างความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง มองเห็นและตระหนักถึงศักยภาพหรือพลังความรู้ความสามารถของตนเอง เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนและงานพัฒนาชุมชน (Sense of Belonging) สามารถดำเนินงานพัฒนาชุมชนของตนได้สำเร็จ และนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

๒. หลักการพึ่งตนเองของชุมชน จุดมุ่งหมายสูงสุดของการพัฒนาชุมชน คือ การพึ่งตนเองของประชาชน (Self Reliance) ตามศักยภาพหรือพลังความสามารถที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งศักยภาพของคน ทรัพยากร และสิ่งต่าง ๆ ให้ประชาชนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเอง เพราะเป็นผู้รู้สภาพความเป็นจริงของปัญหาในชุมชนมากกว่าผู้อื่น เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมากกว่าผู้อื่น และต้องดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนนานกว่าผู้อื่น การพึ่งตนเองได้ของชุมชนเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล และเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาชุมชน เพราะศักยภาพสูงสุดของชุมชน ก็คือ การพึ่งตนเองได้ในด้านต่าง ๆ โดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือหรือพึ่งพาชุมชนอื่นอีกต่อไปนั่นเอง ดังนั้น รัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ จึงพึงตระหนักในหลักการพัฒนาชุมชนข้อนี้ เนื่องจากปัญหาประการหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ การเข้าไปให้ความช่วยเหลือชุมชนมากเกินไป จนเกิดความเคยชิน ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

๓. หลักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การพัฒนาชุมชนเป็นกิจกรรมที่เป็นของส่วนรวม ไม่ใช่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การทำงานร่วมกันของประชาชนในรูปของกลุ่มและองค์กร จึงเป็นหลักการของการพัฒนาชุมชนที่สำคัญประการหนึ่ง กลุ่มและองค์กรเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เป็นแหล่งกลางของการร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและร่วมกันรับผิดชอบกลุ่ม และองค์กรยังเป็นแหล่งฝึกกำลังหรือความรู้ ความสามารถของชุมชน ทำให้เกิดศักยภาพหรือพลังในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ ทั้งยังส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และหลักการพึ่งตนเองของประชาชนที่กล่าวมาแล้ว ให้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ต่อไปอีกด้วย

นอกจากนี้ กลุ่มและองค์กรยังช่วยให้เกิดความมั่นใจว่าการพัฒนาชุมชนจะไม่ประสบความล้มเหลว เพราะถึงแม้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนอาจประสบปัญหาและไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนา แต่กลุ่มและองค์กรยังคงอยู่ สามารถดำเนินงานพัฒนาต่อไปได้อีก

๔. หลักการค้นหาและพัฒนาผู้นำ ผู้นำในการพัฒนาชุมชน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพเด่นเป็นพิเศษ เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลในชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งที่ได้รับการแต่งตั้ง และได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้นำกลุ่ม หรือคนอื่น ๆ เพื่อร่วมกันดำเนินงานพัฒนาชุมชนให้บรรลุเป้าหมาย ส่วนผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นผู้ที่ประชาชนในชุมชนเคารพนับถือ สามารถชักจูงและก่อให้เกิดความศรัทธาในหมู่ประชาชนได้ จึงมีลักษณะเป็นผู้ประสานประชาชนกับผู้ที่เกี่ยวข้องในงานพัฒนาชุมชน และถือว่าเป็นผู้มีบทบาทในการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มขึ้นในชุมชน ผู้นำชุมชนจึงเป็นหลักอันสำคัญในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นการค้นหาและการพัฒนาผู้นำ จึงเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕. หลักการประสานงาน การพัฒนามีบุคคล กลุ่ม และองค์กรที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก การดำเนินงานพัฒนาชุมชนจึงต้องใช้หลักการประสานงานเป็นหลักสำคัญประการหนึ่ง การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประสานคน ประสานทรัพยากร ประสานแผนและโครงการ ประสานผลประโยชน์

วิธีการขยายผลอีกอย่างหนึ่ง คือ การสร้างเครือข่ายชุมชน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงชุมชนต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน เพื่อเรียนรู้กระบวนการพัฒนาชุมชนของกันและกัน และสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน จะทำให้การพัฒนาชุมชนแผ่ขยายออกไปได้อย่างรวดเร็วและมีพลังมากยิ่งขึ้น

๑๐. หลักการจัดการชุมชน คือ คนในชุมชนมีความสามารถในการจัดการตนเองและชุมชนได้ มีความสามารถในการวางแผนงานและโครงการ สามารถจัดกระบวนการหรือเตรียมการเพื่อดำเนินการตามแผนงานและโครงการได้ มีทักษะในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการ และสามารถประเมินผลงานได้ด้วยตนเอง หลักการจัดการชุมชนเป็นหลักการสำคัญที่สนับสนุนส่งเสริมหลักการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอีกด้วย

๓) วิธีการพัฒนาชุมชน

เป็นวิธีการพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน ได้แก่

๑. การรวมกลุ่ม หรือการจัดตั้งองค์กรประชาชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มและองค์กร ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนส่วนรวมด้วย

๒. การส่งเสริม สร้างสรรค์ผู้นำและอาสาสมัคร เพื่อเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนมีความพร้อมเป็นผู้นำ และเป็นผู้เสียสละ ได้อุทิศตน ได้แสดงบทบาทมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน

ดังนั้น การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ถือได้ว่าเป็นการนำปรัชญาและหลักการพัฒนาชุมชน รวมทั้งวิธีการพัฒนาชุมชนมาใช้เป็นหลักการดำเนินงาน นั่นคือ หลักความมีศักดิ์ศรีและศักยภาพของประชาชน โดยมีความเชื่อมั่นว่า ประชาชนมีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเอง และพัฒนากลุ่มของตนเองได้ การใช้หลักการมีส่วนร่วม โดยสมาชิกและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้มีส่วนร่วมกันเรียนรู้ ร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจบริหารจัดการกลุ่ม ร่วมกันใส่ใจในการดำเนินงานของกลุ่ม ร่วมรับผลประโยชน์ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตร่วมกัน สอดคล้องกับหลักการพึ่งตนเองด้านการออมเงินของสมาชิกและครอบครัว มีแหล่งทุนเป็นของชุมชนเอง ลดการพึ่งพาแหล่งทุนจากภายนอก และใช้หลักประชาธิปไตย โดยเข้มติขงที่ประชุม เป็นหลักในการดำเนินงาน ทั้งการพิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การกำหนดกติกา ระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดและเป็นไปตามความตกลงของกรมการพัฒนาชุมชนกับธนาคารแห่งประเทศไทย ตามบันทึกช่วยจำฯ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๑ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายคือ ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง

๓. แนวคิด/หลักการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต นับเป็นกิจกรรมกลุ่มที่สอดคล้องกับภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดย **“ใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน”** เพื่อส่งเสริมให้คนมีคุณธรรม ๕ ประการ และพัฒนาศักยภาพของผู้นำกลุ่มให้มีภาวะผู้นำเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีความเข้มแข็ง ซึ่งคุณธรรม ๕ ประการของสมาชิกและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจกัน

ที่เกิดขึ้น อันเป็นการกระทำร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งการพัฒนาสิ้นสุดลง การประสานงานมีทั้งลักษณะที่แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบ และร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้การพัฒนาชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ เป็นไปตามลำดับ ไม่ซ้ำซ้อน ประหยัดแรงงาน ทรัพยากร และเวลา

๖. หลักความเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ประชาชนยอมรับและนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน วัฒนธรรมเกิดจากการกระทำหรือผลงานของมนุษย์ ทั้งที่เป็นวัตถุ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ และที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น วัฒนธรรมบางอย่างอาจจะเป็นภูมิปัญญาของชุมชน คือ เกิดจากชาวบ้านในชุมชนเอง วัฒนธรรมในแต่ละชุมชนอาจเหมือนหรือแตกต่างกันไปจากชุมชนอื่นก็ได้ แต่มีลักษณะร่วมกันประการหนึ่ง คือ มีความสำคัญต่อการทำกิจกรรมของประชาชนในชุมชน การดำเนินงานพัฒนาชุมชนจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากน้อยเพียงใด และจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้น ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความเข้าใจในวัฒนธรรมและวิธีการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนนั่นเอง

๗. หลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน ปรัชญาและความคิดของระบบประชาธิปไตยกับปรัชญาและแนวความคิดของการพัฒนาชุมชน มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ให้ความสำคัญแก่ประชาชนให้ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ อีสรภาพ เสมอภาค และภราดรภาพในการดำรงชีวิต ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น หลักการพัฒนาชุมชนประการหนึ่ง คือ หลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน กล่าวคือ กิจกรรมการพัฒนาชุมชนต้องเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนในชุมชน ด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่ถูกบังคับ เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกันจะใช้เสียงข้างมากตัดสิน ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้เท่าเทียมกัน มีความสำคัญทัดเทียมกัน และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกัน เป็นต้น

๘. หลักการสมทบ การพัฒนาชุมชนมุ่งที่จะให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยยึดประชาชนและทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญ แต่ขีดความสามารถของประชาชนนั้นมีขีดจำกัด กล่าวคือ มีขีดความสามารถในระดับหนึ่ง หากไม่สามารถระดมมาใช้อีกต่อไป การสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่อยู่ภายนอกชุมชน จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น แต่การสนับสนุนช่วยเหลืออื่นนั้น ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสนับสนุนส่งเสริมที่เป็นแนวทางไปสู่การช่วยเหลือตนเอง และการพึ่งตนเองได้ของชุมชน ไม่ใช่พึ่งพารัฐบาล และองค์กรเอกชนตลอดไป ดังนั้น หลักการสมทบจึงเป็นการสมทบกันระหว่างขีดความสามารถทั้งหมดที่ชุมชนมีอยู่กับการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลและองค์กรเอกชนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในการพัฒนาของชุมชนต่อไป

๙. หลักการขยายผล การพัฒนาชุมชนมีโครงการและกิจกรรมการดำเนินงานหลายโครงการและหลายกิจกรรม โครงการและกิจกรรมใดที่ประสบความสำเร็จแล้ว ควรเป็นแบบอย่างให้กับโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน ทั้งโครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ในชุมชนเดียวกันและที่ดำเนินการในชุมชนอื่น ๆ เพราะตัวอย่างของความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน จะกระตุ้นให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธา ไม่ท้อถอยในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา และยังใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการพัฒนาที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จให้เหมาะสมและนำไปสู่ความสำเร็จในที่สุด หลักการขยายผลนี้ควรทำในลักษณะที่เป็นเชิงรุก คือการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาให้ชุมชนได้รับรู้ด้วยรูปแบบ และวิธีการต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีต่อชุมชนอื่น ๆ แล้ว ยังสร้างความภาคภูมิใจให้กับประชาชนในชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาและนำไปสู่การพัฒนาอื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย

โดยมีพฤติกรรมที่บ่งชี้ของการมีคุณธรรม ๕ ประการ เป็นแนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีคุณธรรม ๕ ประการ ดังนี้

คุณธรรม ๕ ประการ	พฤติกรรมที่บ่งชี้
ความซื่อสัตย์	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งเงินสัจจะตามกำหนด - การส่งคืนเงินกู้ตามสัญญา - คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สามารถตรวจสอบได้
ความเสียสละ	<ul style="list-style-type: none"> - การให้เพื่อนสมาชิกที่มีความเดือดร้อนมากกว่ากู้เงินก่อน - การเสียสละเวลาเข้าร่วมประชุมกลุ่ม และเสียสละเวลา/ร่างกายให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม
ความรับผิดชอบ	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งเงินสัจจะตามกำหนด ณ ที่ทำการกลุ่ม - การส่งคืนเงินกู้ตามสัญญา - การเข้าร่วมประชุมกลุ่ม และร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม - คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มุ่งให้กลุ่มดำเนินการไปได้ตามแนวทางและระเบียบของกลุ่ม
ความเห็นอกเห็นใจ	<ul style="list-style-type: none"> - เห็นใจเพื่อนสมาชิกที่เดือดร้อน จึงให้กู้เงินก่อน - คนมีเงินเห็นใจคนจน โดยนำเงินมาฝากกับกลุ่ม เพื่อเพิ่มทุนให้กลุ่ม และตัวเองก็ได้เงินปันผลเมื่อสิ้นปีเป็นการตอบแทนความดี - มีความเห็นอกเห็นใจคณะกรรมการบริหารกลุ่มที่เสียสละเวลา แรงกายและแรงใจทำงานให้กลุ่ม - คณะกรรมการมีความเห็นใจสมาชิกที่ฝากออมเงินกับกลุ่ม จึงต้องบริหารจัดการกลุ่มให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และกลุ่มมีความเข้มแข็ง
ความไว้วางใจกัน	<ul style="list-style-type: none"> - ไว้วางใจสมาชิกในการกู้ยืมเงินเพื่อไปประกอบอาชีพ หรือบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของครอบครัว และส่งคืนครบตามกำหนดในสัญญากู้ยืมเงิน - ไว้วางใจกรรมการที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มด้วยความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความรับผิดชอบ

๓.๑ แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดของสหกรณ์การเกษตร เกรดดียูเนี่ยน และสินเชื่อเพื่อการเกษตร ประกอบด้วย ๔ แนวคิด ดังนี้

แนวคิดที่ ๑ การรวมคนในหมู่บ้านให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยรวมคนที่มีฐานะแตกต่างกัน ให้ช่วยเหลือกัน เป็นการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ

แนวคิดที่ ๒ การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยการรวมกลุ่มออมเงินแล้วให้สมาชิกกู้ยืมเป็นทุนในการประกอบอาชีพ

แนวคิดที่ ๓ การนำเงินทุนไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ด้วยความขยัน ประหยัด ถูกต้อง เพื่อให้ได้ทุนคืน และมีกำไร เป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิก

แนวคิดที่ ๔ การลดต้นทุนในการครองชีพ โดยให้มีการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด เป็นการรวมกันซื้อ รวมกันขาย สามารถลดต้นทุนในการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคและปัจจัยการผลิต

๓.๒ วัตถุประสงค์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) เพื่อพัฒนาคน โดยส่งเสริมการใช้การออมทรัพย์ หรือการใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม ๕ ประการ

๒) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการระดมเงินออมเป็นกองทุนของชุมชน ทำให้ชุมชนมีแหล่งเงินทุนในการกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ หรือใช้จ่ายตามความจำเป็นของครอบครัว และมีการดำเนินงานกิจกรรมเครือข่าย ที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวสมาชิก

๓) เพื่อพัฒนาสังคม ก่อให้เกิดการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน ความร่วมมือร่วมใจ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความสามัคคี ความยุติธรรม ความเท่าเทียมกันของสมาชิก เป็นการพัฒนาผู้นำที่ดี และปลูกฝังวิถีประชาธิปไตย

กล่าวโดยสรุป กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกัน แก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนและปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพด้วยตนเอง โดยการฝึกฝนให้ประชาชนรู้จักประหยัด อดออม เก็บสะสมเงินทุนที่เหลือจากการใช้จ่ายมาฝากไว้กับกลุ่มเป็นประจำและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและหลักคุณธรรม ๕ ประการของประชาชน ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๓ ความหมายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำแนกความหมายได้ ดังนี้

กลุ่ม เป็นการรวมตัวของคนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายเดียวกัน

ออมทรัพย์ เป็นการสะสมเงิน หรือทรัพย์ที่ละเล็กละน้อยอย่างสม่ำเสมอ จากรายได้ของตนเอง หรือภายในครอบครัว

เพื่อการผลิต เป็นการดำเนินงานของกิจกรรมเครือข่ายกลุ่ม ที่ก่อให้เกิดอาชีพและรายได้ของกลุ่มเพิ่มขึ้น

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (Savings Group for Production) หมายถึง การรวมตัวของประชาชน เพื่อช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดทรัพย์แล้วนำมาสะสมที่ละเล็กละน้อย เป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพหรือเพื่อสวัสดิการของตนเอง และครอบครัว

๓.๔ การบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นแหล่งเงินทุนของชุมชนที่เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชน เพื่อระดมเงินออมของคนในชุมชนไว้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การบริหารจัดการถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยมีหลักการดำเนินงาน ดังนี้

๑) การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยยึดหลักคุณธรรม ๕ ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจกัน และความไว้วางใจกัน

๒) วิธีการบริหารจัดการ

๒.๑ ทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยสมาชิกเป็นผู้คัดเลือกตัวแทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการทำหน้าที่บริหารจัดการกลุ่ม เรียกว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๒.๒ สมาชิกร่วมกันกำหนดระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม และสมาชิกปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด

๒.๓ มีการจัดทำบัญชี เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ของกลุ่มชัดเจนเป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบได้ ปัจจุบันมีบางกลุ่มใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการลงบัญชี และจัดระบบฐานข้อมูลของกลุ่ม

๒.๔ คณะกรรมการมีการประชุมอย่างต่อเนื่อง และมีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๓.๕ โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการดำเนินกิจกรรมทางการเงิน ที่มีการจัดตั้งขึ้นมา โดยความร่วมมือของสมาชิก บริหารงานโดยคณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งจากตัวแทนของสมาชิก เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” เพื่อเป็นการฝึกให้รู้จักควบคุมกันเอง บริหารงานกันเอง และตัดสินใจกันเองตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งการเลือกคณะกรรมการมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสรนนท์ ทรงเนติเชาวลิต (๒๕๕๗ : บทคัดย่อ) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดนครปฐม พบว่า ภาวะผู้นำของคณะกรรมการมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพราะภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญในการบริหารจัดการกลุ่มที่มีเงินทุนเป็นของสมาชิกเอง ซึ่งสมาชิกคาดหวังว่าเงินของตนเองจะออกเงยและเกิดประโยชน์กับตนเองในอนาคต ดังนั้น บุคคลที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่ม จึงต้องเป็นผู้ที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูง สามารถชักจูงให้สมาชิกร่วมมือกันปฏิบัติงานได้ในทุกกิจกรรม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑. ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และมีคุณสมบัติตามข้อบังคับของกลุ่ม

๒. เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีภาวะผู้นำ และมีความเต็มใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม

๓. มีเวลาเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ

๔. สนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการออมทรัพย์ อาชีพ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก โดยคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประกอบด้วย ๔ คณะ ดังนี้

- ๑) คณะกรรมการอำนวยการ
- ๒) คณะกรรมการเงินกู้
- ๓) คณะกรรมการตรวจสอบ
- ๔) คณะกรรมการส่งเสริม

วาระการดำรงตำแหน่ง

คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ควรมีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละไม่เกิน ๔ ปี หรือตามที่ระบุไว้ในระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ประกอบด้วย ๔ คณะ ดังนี้

๑. คณะกรรมการอำนวยการ

คณะกรรมการอำนวยการ เป็นคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั่วไป ประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

- ประธาน	๑	คน
- รองประธาน	๑	คน

- เลขานุการ ๑ คน
- เภรัญญิก ๑ คน
- กรรมการ

มีหน้าที่

- ๑) พิจารณารับสมัครสมาชิก
- ๒) พิจารณาเรื่องการสะสมเงินหรือรับฝากเงิน
- ๓) กำหนดการประชุมใหญ่ การจัดทำบัญชี และผลการดำเนินงานเสนอต่อที่ประชุม
- ๔) พิจารณากำหนดจำนวนเงินทุนสูงสุดที่สมาชิกจะถือได้
- ๕) กำหนดวงเงินกู้
- ๖) จัดสรรเงินปันผลเงินเฉลี่ยคืน

๒. คณะกรรมการเงินกู้ ประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

- ประธาน ๑ คน
- รองประธาน ๑ คน
- เลขานุการ ๑ คน
- กรรมการ

มีหน้าที่

- ๑) พิจารณาใบคำร้องขอกู้เงินของสมาชิก
- ๒) สอดส่อง ดูแล ติดตาม ความเคลื่อนไหวของสมาชิกผู้กู้ รวมทั้งเยี่ยมเยียนช่วยเหลือสมาชิกที่มีปัญหา ไม่สามารถชำระเงินกู้คืนได้

๓. คณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย ตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

- ประธาน ๑ คน
- รองประธาน ๑ คน
- เลขานุการ ๑ คน
- กรรมการ

มีหน้าที่

- ๑) ตรวจสอบบัญชีและเอกสารทางการเงิน
- ๒) ตรวจสอบเอกสารประกอบต่าง ๆ
- ๓) ตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการต่าง ๆ
- ๔) ดูแล หรือติดตามความเห็น ความต้องการของสมาชิก หรือบุคคลภายนอกที่มีต่อกลุ่ม

๔. คณะกรรมการส่งเสริม ประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

- ประธาน ๑ คน
- รองประธาน ๑ คน
- เลขานุการ ๑ คน
- กรรมการ

มีหน้าที่

- ๑) เชิญชวนผู้สนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม
- ๒) ให้ความรู้แก่สมาชิก เพื่อสร้างความเข้าใจถึงหลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของกลุ่ม รวมทั้งสนับสนุนการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และความรู้อื่น ๆ ที่สมาชิกต้องการ
- ๓) ประชาสัมพันธ์ผลงาน และกิจกรรมของกลุ่มให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปได้ทราบ

หน้าที่ของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบริษัท เบียมุกดา (๒๕๓๗ : บทคัดย่อ) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการพัฒนาชุมชน ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีโครงการที่ส่งเสริมการออมทรัพย์เพื่อการผลิต อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม และสฤใจ กรองทอง (๒๕๕๓ : บทคัดย่อ) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดบุรีรัมย์ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม สมาชิกจึงมีหน้าที่ ดังนี้

๑. ส่งเงินลัจะจะเป็นประจำสม่ำเสมอทุกเดือน
๒. ส่งคืนเงินกู้ตามกำหนดสัญญา
๓. เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม
๔. เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปี
๕. มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
๖. ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีแก่กลุ่ม
๗. กำกับ ตรวจสอบ การดำเนินงานของกลุ่ม ให้ข้อมูลข่าวสารแก่เพื่อนสมาชิก
๘. ชำระค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม ตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

วิธีการออมทรัพย์ของสมาชิก

การเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สมาชิกต้องฝากเงินและจ่ายเงินให้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยให้เป็นไปตามกติกา ระเบียบ หรือข้อบังคับที่กลุ่มกำหนด ดังนี้

๑. ค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม
 - ๑.๑ ค่าสมัครแรกเข้า (ชำระครั้งเดียว)
 - ๑.๒ ค่าธรรมเนียม (ถ้ามี)
๒. เงินลัจะสะสม
 - ๒.๑ เป็นเงินออมตามความสมัครใจ และตามศักยภาพในการออมของตนเองและครอบครัว
 - ๒.๒ ส่ง “เงินลัจะ” สม่่าเสมอเป็นประจำทุกเดือน ตามที่กลุ่มกำหนดไว้
๓. เงินลัจะสะสมพิเศษ เป็นการฝากเงินที่ไม่ได้บังคับ แต่ขึ้นอยู่กับระเบียบข้อบังคับ หรือกติกาที่กลุ่มกำหนดไว้ เช่น เงินฝากพิเศษที่มีรายได้ตามฤดูกาล แยกบัญชีเงินฝากไว้ต่างหาก เป็นต้น

เงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อาจได้มาจากเงินต่างๆ ดังนี้

๑. **เงินลัจะสะสม** เป็นเงินที่ได้จากการออมของสมาชิก จำนวนเท่า ๆ กันทุกเดือนตามกำลังความสามารถ ซึ่งเรียกเงินออมที่ฝากรายเดือนจำนวนเท่า ๆ กันทุกเดือนนี้ว่า “เงินลัจะ” เมื่อฝากรวมกันเป็นระยะเวลาหลายเดือนหรือหลายปี จึงเรียกยอดเงินรวมที่สมาชิกได้ฝากออมมาทุกเดือนในจำนวนเท่า ๆ กันนั้นว่า “เงินลัจะสะสม” ซึ่งจะจ่ายคืนเงินลัจะสะสม เมื่อสมาชิกสิ้นสุดสมาชิกภาพแล้ว โดยกลุ่มจะจ่ายผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล
๒. **เงินลัจะสะสมพิเศษ** เป็นเงินรับฝากจากสมาชิกที่มีเงินเหลือและประสงค์จะฝากเงินไว้กับกลุ่ม ซึ่งสามารถถอนเงินออกไปใช้จ่ายเมื่อจำเป็น และกลุ่มจะจ่ายผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยตามระเบียบของกลุ่ม
๓. **เงินรายได้อื่น ๆ** เช่น ค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ดอกเบี้ย เงินบริจาค เป็นต้น
๔. **เงินอุดหนุน** จากส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ

๔) เสนอความเห็นเรื่องการรับสมัครใหม่ของกลุ่มให้คณะกรรมการอำนวยการพิจารณา

ทั้งนี้ จำนวนของ คณะกรรมการทั้ง ๔ คณะ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ขึ้นอยู่กับมติของสมาชิกและระเบียบข้อบังคับของกลุ่มที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ

๑. จัดทำงบประมาณ รายรับ รายจ่ายของกลุ่ม
๒. แต่งตั้งที่ปรึกษาของกลุ่ม
๓. กำหนดระเบียบต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อบังคับสำหรับกลุ่ม
๔. จัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมแทนคณะกรรมการที่ว่างลง
๕. จ้าง หรือ แต่งตั้งพนักงานประจำของกลุ่มตามความจำเป็น และกำหนดข้อบังคับอัตราเงินเดือน หรือสวัสดิการให้กับพนักงานเหล่านั้น รวมทั้งมีสิทธิ์จะปลดหรือเลิกจ้าง

คุณสมบัติของสมาชิก

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ของคนในชุมชน จึงต้องมีกฎเกณฑ์และกระบวนการในการพิจารณาบุคคลที่มาร่วมกันเป็นสมาชิกกลุ่ม ว่ามีคุณสมบัติที่เหมาะสม อยู่ในชุมชนที่มีความสัมพันธ์เดียวกัน สามารถร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และร่วมมือกันบริหารจัดการกลุ่มได้เป็นอย่างดี ดังนั้น สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จึงต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

๑. เป็นประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพในหมู่บ้าน ตำบล
๒. มีรายได้ และมีความสามารถในการส่งเงินสัจจะเป็นรายเดือนสม่ำเสมอ
๓. อาศัยอยู่ หรือมีที่ทำกินอยู่ในหมู่บ้าน/ตำบล
๔. มีความสมัครใจ และศรัทธาการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๕. เป็นผู้ที่จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม
๖. เป็นผู้ที่คณะกรรมการอำนวยการมีมติเห็นชอบให้รับเป็นสมาชิก

ประเภทของสมาชิก

ประเภทของสมาชิก แบ่งได้ ๓ ประเภท ดังนี้

๑. สมาชิกสามัญ

ประกอบด้วยประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพในหมู่บ้าน ที่สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยมีความสนใจ และเข้าใจในแนวคิด หลักการและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๒. สมาชิกวิสามัญ

เป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน เป็นต้น ซึ่งมีความประสงค์จะส่งเงินสัจจะ และสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยประธานของกลุ่มเป็นผู้สมัครในนามของกลุ่ม

๓. สมาชิกพิเศษ (กิตติมศักดิ์)

เป็นบุคคลภายนอกชุมชนที่มีความศรัทธาและมีความสนใจ สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม นำเงินมาฝากไว้ แต่ไม่มีสิทธิ์กู้ยืมเงินจากกลุ่ม ได้แก่ บุคคลจากหมู่บ้าน/ตำบลอื่น ข้าราชการทั่วไป รวมถึงเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในพื้นที่

ทั้งนี้ การกำหนดประเภทของสมาชิก ให้เป็นไปตามกติกา ระเบียบ หรือข้อบังคับที่กลุ่มกำหนด

โดยการเก็บรักษาเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สามารถดำเนินการโดยให้คณะกรรมการ อำนวยการนำไปฝากไว้กับธนาคารของรัฐบาล เพื่อความมั่นคงและได้รับประโยชน์สูงสุด อาทิ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) หรือธนาคารกรุงไทย และให้ประธาน เภรัญญิก และคณะกรรมการอื่นอีก ๑ คน ร่วมกันเป็นผู้เปิดบัญชีเงินฝากธนาคารของกลุ่ม และในการถอนเงินแต่ละ ครั้ง ให้ผู้มีอำนาจลงลายมือชื่ออย่างน้อย ๒ ใน ๓ คน จึงจะสามารถถอนเงินของกลุ่มได้

กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นองค์กรทางการเงินที่ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเงิน สร้างทุนและผลตอบแทนจากเงินออม เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีความประหยัด และออมทรัพย์เพื่อ เสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิก และครอบครัว รวมถึงเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีกิจกรรม ดังนี้

๑. การดำเนินกิจกรรมพื้นฐาน

เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกประหยัดและอดออม โดยสมาชิกมีหน้าที่นำเงินมาฝากไว้กับกลุ่ม เป็นการออมเงินสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน เรียกว่า “เงินสัจจะ” เมื่อมีเงินสัจจะฝากทุกเดือน ทำให้สมาชิก มีเงินออมเพิ่มจำนวนมากขึ้น เรียกเงินจำนวนนั้นว่า “เงินสัจจะสะสม” และเมื่อมีเงินสัจจะสะสมที่มีจำนวนเงิน ที่เพียงพอ ก็สามารถให้สมาชิกกู้ยืมไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และใช้จ่ายในครัวเรือนได้

๒. การดำเนินกิจกรรมเครือข่าย หรือกิจกรรมเชิงธุรกิจชุมชน

เป็นกิจกรรมที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของสมาชิกและชุมชน เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด ยุงฉาง ธนาคารข้าว ปั้นน้ำมัน ลานตาก ผลผลิต โรงสีข้าวชุมชน โรงน้ำดื่มชุมชน เป็นต้น เป็นการฝึกหัดการดำเนินธุรกิจในระบบกลุ่ม เพื่อให้เกิด รายได้และกำไรของกลุ่ม เพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

๓. การจัดสวัสดิการชุมชน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถนำเงินจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีมาจัดสวัสดิการ ให้กับสมาชิกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและสนองความต้องการด้านสวัสดิการ ของสมาชิกและชุมชน เช่น การรักษาพยาบาล การดูแลผู้สูงอายุในชุมชน การช่วยเหลือด้านฌาปนกิจ สงเคราะห์ ทุนการศึกษา ทุนสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

ข้อห้ามการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการระดมเงินออมที่ริเริ่มโดยประชาชน จึงไม่มีกฎหมาย ที่บังคับใช้โดยตรง ดังนั้น เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นองค์กรการเงินนอกระบบที่ไม่ถูกต้อง ตามกฎหมายตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ และ พ.ร.บ.ธุรกิจการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้ทำ ความตกลงกับธนาคารแห่งประเทศไทย ตามบันทึกช่วยจำ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๑ โดยให้ถือว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นองค์กรการเงินชุมชนที่ขบด้วยกฎหมาย โดยมีข้อห้าม ๓ ประการ ได้แก่

- ❖ ห้ามรับฝากเงินจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม
- ❖ ห้ามไม่ให้บุคคลภายนอกที่มีใช่สมาชิกกลุ่มกู้เงิน
- ❖ ห้ามเก็บดอกเบี้ยเงินกู้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่กฎหมายกำหนด (ไม่เกินร้อยละ ๑๕ บาทต่อปี)

๔. ผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นต้นมา กรมการพัฒนาชุมชนได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้เป็นองค์กรการเงินของชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการใช้การออมทรัพย์ หรือใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้การทำงานร่วมกันในรูปแบบของ “กระบวนการกลุ่ม” และใช้เงิน “สัจจะสะสม” เป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยการออมของคนในชุมชน โดยให้ประชาชนรวมตัวกันออมเงินตามศักยภาพของตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สมาชิก และเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับครอบครัวสมาชิก และให้คนในชุมชนได้ช่วยเหลือ ดูแลกันในชุมชน ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน และการมีความรู้ควบคู่คุณธรรม โดยยึดหลักคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจกัน และความไว้วางใจกัน

ปัจจุบัน มีข้อมูลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (ข้อมูล ณ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๔) ดังนี้

- จำนวนกลุ่ม ๑๙,๒๒๒ กลุ่ม
- จำนวนสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ๕,๑๘๗,๔๖๖ คน
- เงินสัจจะสะสม จำนวน ๓๔,๙๕๑,๕๓๐,๗๐๓ บาท
- สมาชิกกู้ยืมเงิน จำนวน ๑,๑๗๘,๙๖๒ คน
- จำนวนเงินที่สมาชิกกู้ยืม จำนวน ๒๔,๓๓๗,๙๖๖,๗๐๕ บาท
- การจัดระดับการพัฒนา

ระดับ ๓ : ผลงานดี	๙,๒๐๐ กลุ่ม	คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๘๖
ระดับ ๒ : ผลงานปานกลาง	๗,๑๑๕ กลุ่ม	คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐๑
ระดับ ๑ : ผลงานควรปรับปรุง	๒,๙๐๗ กลุ่ม	คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๑๒

การประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาล

กรมการพัฒนาชุมชน กำหนดให้จังหวัดและอำเภอประเมินผลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดแผนงานและแนวทางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้แบบประเมินผลการจัดระดับการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (๔ ด้าน ๓๒ ตัวชี้วัด) และแบบประเมินตรวจสอบสภาพทางการเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (๔ ด้าน ๑๙ ตัวชี้วัด) ทั้งนี้ เพื่อให้ง่ายและสะดวกกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชนได้พิจารณาปรับแบบประเมินให้เหลือเพียงแบบเดียวคือ แบบประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาล (๔ หลักการสำคัญ ๑๐ หลักการย่อย ๒๑ ตัวชี้วัด) ซึ่งใช้หลักธรรมาภิบาล ๑๐ ข้อ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบประเมินดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจค้นหาปัจจัยเสี่ยง แนวโน้มของการดำเนินงาน และเพื่อการวางแผนการพัฒนา รวมทั้งป้องกันความเสี่ยงไม่ให้ความเสียหายเกิดขึ้น โดยมีพัฒนาการเป็นผู้จัดเก็บข้อมูลและสรุปผลการประเมินพร้อมจัดระดับการพัฒนาเป็นรายกลุ่ม เมื่อได้ผลการจัดระดับการพัฒนาของกลุ่มแล้วจึงติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มจัดทำแผนการพัฒนา และดำเนินงานตามแผนการพัฒนา เพื่อให้กลุ่มเกิดผลการพัฒนาและมีความเข้มแข็ง โดยมีแนวทางการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแต่ละระดับพัฒนา ดังนี้

ให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้สมาชิกมีรายได้ ลดรายจ่าย และนำไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ หรือจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและชุมชนได้ ซึ่งกิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่กรมการพัฒนาชุมชนได้สนับสนุนให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินการ ได้แก่

- ศูนย์สาธิตการตลาด ๖๙๓ แห่ง
- ยุ้งฉาง ๙๑ แห่ง
- ธนาคารข้าว ๑๘๓ แห่ง
- โรงสีข้าวชุมชน ๑๐๖ แห่ง
- บิมน้ำมัน ๗๓ แห่ง
- ลานตากผลผลิต ๑๕๓ แห่ง
- กองทุนปุ๋ย ๑๔๙ แห่ง
- โรงน้ำดื่มชุมชน ๔๘ แห่ง
- อื่น ๆ อาทิ โรงงานทำแป้งขนมจีน ร้านค้าชุมชน

การพัฒนาสู่โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง และมีศักยภาพในการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ให้กับคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกลุ่มอื่น ๆ ให้เกิดการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ภายใต้แนวคิด **“พี่สอนน้อง เพื่อนสอนเพื่อน”** จึงส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีการบริหารจัดการที่เข้มแข็งดังกล่าว พัฒนาเป็นโรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง ดังนี้

๑. เพื่อให้มีสถานที่สำหรับการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๒. เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๓. เพื่อพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตพื้นที่ที่ตั้งของโรงเรียน โดยกำหนดดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม – มิถุนายนของทุกปี และทุกโรงเรียนดำเนินการ

ฝึกอบรม ๓ หลักสูตร ได้แก่

๑. หลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๒. หลักสูตรการบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๓. หลักสูตรกิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ปัจจุบันมีโรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั่วประเทศ จำนวน ๘ แห่ง ดังนี้

๑. โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองผักนาก หมู่ ๕ ตำบลหนองผักนาก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
๒. โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทุ่งสะท้อน หมู่ที่ ๖ บ้านทุ่งสะท้อน ตำบลปากแพรก อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๓. โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนคา หมู่ ๒ ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
๔. โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโจด หมู่ ๑๖ ตำบลเจ้าท่า อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
๕. โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านปัญจะพัฒนา หมู่ ๑๑ ตำบลแม่สาว อำเภอแม่เฒ่า จังหวัดเชียงใหม่
๖. โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านขาม หมู่ ๒ ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

ระดับ 3 ผลงานดี

- * ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสู่มาตรฐาน SMART Saving Group (SSG)
- * ส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเชิงธุรกิจชุมชน
- * ส่งเสริมการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำบัญชีอิเล็กทรอนิกส์กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- * ส่งเสริมการสร้างและพัฒนาทักษะทางการเงิน (Financial Literacy)
- * ส่งเสริมในการเป็นแกนนำในการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน
- * ส่งเสริมการขับเคลื่อนการดำเนินงานสู่การเป็นสถาบันการเงินประชาชน (นิติบุคคล)
- * ส่งเสริมให้มีการจัดทำประกันความเสี่ยงการดำเนินงานของกลุ่ม

ระดับ 2 ผลงานปานกลาง

- * ส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเชิงธุรกิจชุมชน
- * ส่งเสริมการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำบัญชีอิเล็กทรอนิกส์กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- * ส่งเสริมการสร้างและพัฒนาทักษะทางการเงิน (Financial Literacy)
- * เสริมสร้างศักยภาพคณะกรรมการด้านการบริหารจัดการกลุ่มตามหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้
- * รณรงค์และส่งเสริมให้เกิดการออมและการเพิ่มขึ้นของสมาชิก
- * ส่งเสริมให้มีการจัดสรรผลกำไรและจัดให้มีสวัสดิการชุมชนทุกปี
- * ส่งเสริมให้กลุ่มที่มีอยู่ในชุมชนสมัครเป็นสมาชิกวิสาหกิจของกลุ่ม

ระดับ 1 ผลงานต้องปรับปรุงและพัฒนา

- * ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คุณธรรม ๕ ประการ
- * ส่งเสริมศักยภาพคณะกรรมการด้านการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โปร่งใส ตรวจสอบได้
- * รณรงค์และส่งเสริมให้เกิดการออมและการเพิ่มขึ้นของสมาชิก
- * ส่งเสริมการสร้างและพัฒนาทักษะทางการเงิน (Financial Literacy)

การดำเนินงานกิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง กิจกรรมทางธุรกิจชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือการลงทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อันประกอบด้วย กิจกรรมการผลิต กิจกรรมการขายผลผลิต กิจกรรมการซื้อ-ขายบริการและการบริโภคของชุมชน ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีความเข้มแข็งจะสามารถขยายกิจกรรมเครือข่าย หรือกิจกรรมเชิงธุรกิจชุมชนได้ตามศักยภาพความพร้อม และความต้องการของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสมาชิกเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกและชุมชน เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด ยุ้งฉาง ธนาคารข้าว โรงน้ำดื่มชุมชน บิมน้ำมัน ลานตากผลผลิต โรงสีข้าวชุมชน เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการฝึกหัดการดำเนินธุรกิจในรูปแบบกลุ่ม โดยมุ่งหวัง

ส่วนที่ ๕

ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ

ผลผลิต

๑. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีจำนวนกลุ่มเพิ่มขึ้น จำนวน ๓,๘๕๐ กลุ่ม
๒. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น จำนวน ๑,๐๓๗,๕๐๐ คน
๓. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวนอย่างน้อย ๑๕,๓๗๘ กลุ่ม มีเงินสะสมเพิ่มขึ้น
๔. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวนอย่างน้อย ๙,๖๑๑ กลุ่ม มีการจัดสวัสดิการชุมชน
๕. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน ๑๙,๒๒๒ กลุ่ม เกิดผลการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนา
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแต่ละระดับพัฒนาของกลุ่ม
 ๖. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน ๑๙,๒๒๒ กลุ่ม มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
 ๗. กิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวนรวม ๑,๔๙๖ แห่ง มีการบริหารจัดการ
ที่เข้มแข็ง
 ๘. เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทั้ง ๔ ระดับ ได้แก่ ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับ
จังหวัดและระดับประเทศ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
 ๙. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน ๑๙,๒๒๒ กลุ่ม มีการให้บริการสินเชื่อที่มีคุณภาพ โดยคิด
เป็นผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment : ROI) จากระยะเวลา ๔๗ ปี คิดเป็นวงเงิน
ประมาณ ๓๐,๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
 ๑๐. ผู้นำชุมชนที่ผ่านการพัฒนาด้วยกระบวนการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ด้านการบริหาร
จัดการกลุ่มและการบริหารจัดการชุมชน คิดเป็นจำนวน ๒,๑๐๐,๐๐๐ คน

ผลลัพธ์

๑. ชุมชนมีกองทุนในชุมชนเพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ง่ายขึ้น
๒. สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการออม เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตของตนเอง
และครอบครัว
๓. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถให้บริการเงินกู้และการดำเนินกิจกรรมเครือข่าย
เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้มากขึ้น
๔. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถจัดสวัสดิการชุมชน ได้ครอบคลุมและครบถ้วน
ตามความต้องการของสมาชิกและชุมชน
๕. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้รับการพัฒนาตามระดับการพัฒนา ส่งผลต่อการบริหารจัดการ
กลุ่มที่เข้มแข็ง
 ๖. การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล
 ๗. เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทั้ง ๔ ระดับ มีการพินิจกำลังเชื่อมโยงประสานงาน
ประสานการทำงาน และประสานการเรียนรู้ร่วมกัน
 ๘. ผู้นำชุมชนได้เรียนรู้ในการทำงานเป็นทีม ตามวิถีประชาธิปไตยด้วยกระบวนการกลุ่ม

๗. โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายชี หมู่ ๖ ตำบลเนินปอ
อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

๘. โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านขอนแก่น หมู่ ๑๐ ตำบลขี้เหล็ก
อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

การพัฒนาสู่ศูนย์จัดการกองทุนชุมชน (ศจก.)

กรมการพัฒนาชุมชนมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเงินทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและเห็นความสำคัญของการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนที่จะต้องแก้ปัญหาที่ต้นตอ นั่นคือระดับครัวเรือน กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เข้มแข็ง โดยเป็นกลุ่มที่ได้รับการประเมินศักยภาพตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับ ๒ หรือระดับ ๓ สามารถเป็นแกนหลักในการบริหารจัดการหนี้ของคนในชุมชน โดยเป็นแกนหลักในการจัดตั้งศูนย์จัดการกองทุนชุมชน (ศจก.) และขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชนที่มาจากตัวแทนของกลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันทำหน้าที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการเงินทุนชุมชนให้เกิดความคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของคนในชุมชนที่เป็นหนี้กองทุนต่าง ๆ ทั้งกองทุนที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านเอง และกองทุนที่จัดตั้งโดยภาครัฐ ผ่านกระบวนการบริหารจัดการหนี้ เป้าหมายคือ “การลดหนี้/ปลดหนี้” ของครัวเรือน โดยการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลกองทุนชุมชน ฐานข้อมูลหนี้สินครัวเรือน ลูกหนี้ วิเคราะห์ข้อมูลและจัดประเภทลูกหนี้บริหารจัดการหนี้ ปรับโครงสร้างหนี้ และส่งเสริมวินัยทางการเงินให้กับคนในชุมชน โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครัวเรือนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมการออม และวางแผนชีวิต นำไปสู่ชีวิตที่มีคุณภาพต่อไป ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน และนำพาให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้อย่างมั่นคงในที่สุด ปัจจุบัน กรมการพัฒนาชุมชนมีศูนย์จัดการกองทุนชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน ๑,๑๓๘ แห่ง (ในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด ๘๗๘ อำเภอ)

ประโยชน์ของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ก่อให้เกิดสิ่งดี ๆ ทั้งต่อสมาชิกและชุมชนหลายประการ ได้แก่

- ทำให้รู้จักประหยัด สะสมเก็บออมเงิน
- ทำให้รู้จักการแจกแจงการเงินและรายได้ในครัวเรือน
- ทำให้สมาชิกรวมน้ำใจ รวมทุนช่วยเหลือกัน
- ทำให้มีเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ
- ทำให้สมาชิกมีแหล่งเงินทุนเพื่อนำไปประกอบอาชีพและนำไปใช้ในสิ่งที่จำเป็นสำหรับตนเองและครอบครัว
- ทำให้รู้จักฝึกฝนกำลังความสามัคคีช่วยเหลือกัน
- ทำให้มีกองทุนสวัสดิการเพื่อสมาชิก
- ทำให้มีกองทุนการเงินของชาวบ้านเพื่อการพึ่งตนเองในชุมชน
- ทำให้รู้จักร่วมกันรับผิดชอบและการทำงานเป็นทีม
- ทำให้เกิดการเรียนรู้เสริมสร้างประสบการณ์เรื่องเงินทุน

และมีความสอดคล้องกับการพัฒนาทางสังคม สู้สังคมแห่งการพึ่งพาตนเอง เกิดการเกื้อกูลกันในสังคมได้อย่างยั่งยืน

๘. การพัฒนาผู้นำชุมชน ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำ และการบริหารจัดการกลุ่ม ทำให้เกิดการพัฒนากลุ่มชุมชนในด้านการบริหารจัดการชุมชน ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

๙. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นกิจกรรมที่มีมูลค่า นั่นคือมีปริมาณเงินสะสมของสมาชิกนับได้ว่าเป็นกองทุนที่สำคัญของชุมชน และเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

๑๐. บุคลากรกรมการพัฒนาชุมชนทุกระดับ ได้เรียนรู้การพัฒนาคน และการพัฒนาผู้นำชุมชน ด้วยวิธีการพัฒนาชุมชน และกระบวนการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

๑๑. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตถือเป็นงานหลัก หรืองานเอกลักษณ์ของกรมการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นงานตามภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน นั่นคือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามรูปแบบกระบวนการกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการพัฒนาชุมชน

ด้านการเมือง การปกครอง

๑. การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในรูปแบบกลุ่ม เป็นการแบ่งความรับผิดชอบร่วมกัน และเรียนรู้การทำงานเป็นทีม เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำ

๒. การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นกิจกรรมของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนในชุมชน เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ

๓. การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ใช้หลักประชาธิปไตยในการบริหารจัดการ เป็นการใช้มติเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิก ได้เรียนรู้ที่จะยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้เท่าเทียมกัน มีความสำคัญทัดเทียมกัน และได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการกลุ่มเท่าเทียมกัน

๔. การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการกระจายอำนาจโดยปริยาย เพราะเป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อชุมชนของตนด้วยตนเอง และการมีเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทั้งระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ นับได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจของประชาชน

ด้านสิ่งแวดล้อม

การจัดสรรผลกำไรที่เป็นการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สามารถพัฒนาหรือสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน ด้านการอนุรักษ์ หรือการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนได้ นับได้ว่าเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการชุมชน และการมีส่วนร่วมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในการพัฒนาของชุมชน ทำให้ชุมชนมีความน่าอยู่ น่าอาศัย สงบสุขและร่มเย็น

ด้านคุณธรรม จริยธรรม

๑. สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดคุณธรรม ๕ ประการ ทำให้คนในชุมชนมีความสุข เป็นชุมชนที่อยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีและเอื้ออาทรต่อกัน

๒. การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการปลูกฝังให้สมาชิกมีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นคนที่มีคุณงามความดี สามารถทำหน้าที่พลเมืองที่ดีของชุมชนและสังคม มีการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและกฎหมายของบ้านเมือง เคารพในกฎกติกาของสังคม และมีพลังทางบวกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างยั่งยืน

๙. ผู้นำชุมชนได้เรียนรู้การบริหารจัดการชุมชนของตนเอง ส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ผลกระทบ

ด้านเศรษฐกิจ

๑. การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ถือเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนทางการเงิน และการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต

๒. สมาชิกมีแหล่งเงินทุนในชุมชนเพื่อนำไปประกอบอาชีพและนำไปใช้ในสิ่งที่จำเป็นสำหรับตนเองและครอบครัว

๓. การใช้ประโยชน์จากการกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพของสมาชิกก่อให้เกิดรายได้ ส่งผลให้สมาชิกและครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข

๔. กิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นกิจกรรมทางธุรกิจชุมชนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือการลงทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้น ทั้งกิจกรรมการผลิต กิจกรรมการขายผลผลิต กิจกรรมการซื้อ-ขายการบริการ และการบริโภคของชุมชนเอง

๕. การบริหารจัดการของชุมชนด้วยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต นำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชน ลดการพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอก ลดปัญหาหนี้ในระบบ และการเป็นหนี้ซ้ำซ้อน ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคง และชุมชนมีความเข้มแข็ง

๖. ชุมชนมีเงินทุนเป็นของตนเอง สมาชิกมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม แก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำของสังคม

ด้านสังคม

๑. ชุมชนมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัว รู้จักประหยัด อดออม เก็บออมเงิน จัดแจงรายได้ของครอบครัว เกิดการพึ่งตนเอง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเองและครอบครัว ซึ่งเป็นรากฐานของชุมชนเข้มแข็ง

๒. สมาชิกเกิดความตระหนักในความสำคัญของการออมเงิน การวางแผนทางการเงิน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมสูงในกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนตนเองอื่น ๆ

๓. คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเกิดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การจัดสวัสดิการและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทำให้สามารถช่วยเหลือและดูแลสมาชิก รวมไปถึงผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ได้ครบทุกด้านและตรงความต้องการของสมาชิกและประชาชนในชุมชน

๕. ก่อเกิดการผนึกกำลังช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปันกัน ดูแลกันและกันของคนในชุมชน เกิดความสมัครสมานสามัคคีกันของคนในชุมชน

๖. การส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีนั้น แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ

๗. การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นกลไกในการบริหารจัดการชุมชน ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

ด้านนวัตกรรม

๑. กระบวนการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นนวัตกรรมในการฝึกกำลัง เป็นการแสดงความ เป็นเอกภาพในการดำเนินงานและสร้างความรู้สึกร่วมกันที่ติดต่อกัน

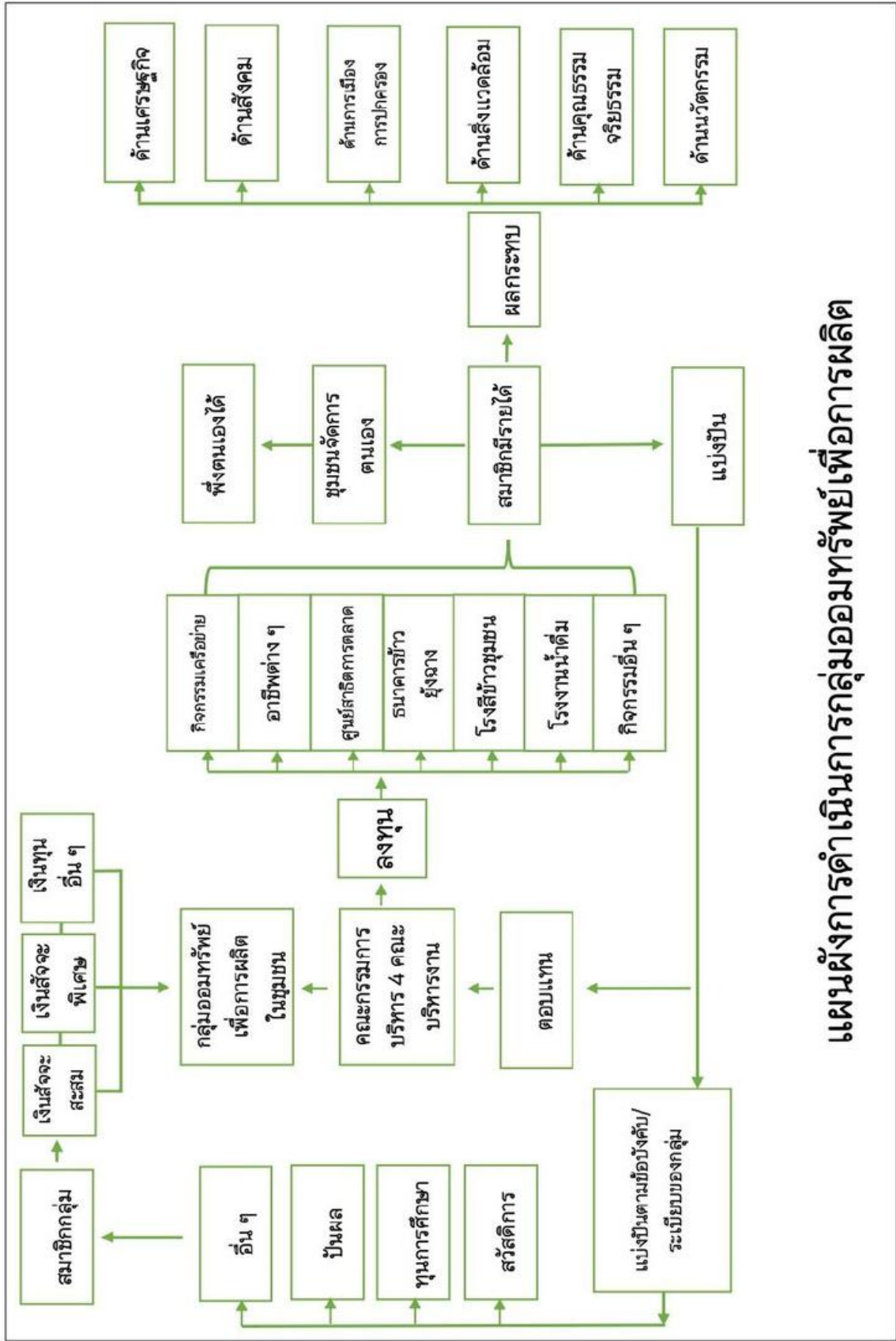
๒. การบริหารจัดการของกลุ่ม และการมีโครงสร้างคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ประกอบด้วย ๔ คณะ เป็นนวัตกรรมด้านการบริหารงานในรูปกลุ่ม และประสบการณ์เชิงประจักษ์ ด้านกระจายอำนาจการตัดสินใจกลุ่ม

๓. มีการใช้นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีในการบริหารจัดการกลุ่ม ทั้งด้านการจัดการเอกสาร ระบบบัญชี และการประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม ทำให้การจัดการเอกสารและระบบบัญชี มีความถูกต้อง โปร่งใส และสามารถ ตรวจสอบได้

๔. การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ถือเป็นนวัตกรรมในการฝึกกำลัง และการกระจายอำนาจในการตัดสินใจร่วมกัน

๕. การจัดสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ถือเป็นนวัตกรรมเชิงสังคม ที่มุ่งแก้ไขปัญหา ตามความต้องการของสมาชิกและชุมชน

๖. การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่ม นับเป็นนวัตกรรมเชิงปัญญา ที่ยกระดับการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาชุมชน คือการพัฒนาคน

แผนผังการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ยิววัฒน์ วุฒิเมธี. (๒๕๓๕). การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบลิ๊ก.

วิธีการวิเคราะห์ด้วย SWOT Analysis . [ออนไลน์]. ม.ป.ป. แหล่งที่มา : <https://thaiwinner.com/swot/>, [สืบค้นเมื่อ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๔].

สนธยา พลศรี. (๒๕๕๗). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

สฤณี อาชวานันทกุล และปัทมาวดี โพชนุกูล. (๒๕๕๗). คู่มือองค์กรการเงินชุมชน แนวทางการบริหารจัดการ องค์กรการเงินชุมชน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก. (๒๕๕๖). เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ พัฒนาชุมชนในการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. ม.ป.ท.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. “การออมของครัวเรือนไทย ไตรมาสที่ ๔ ปี ๒๕๖๓.” [ออนไลน์]. ๒๕๖๔. แหล่งที่มา : <http://www.nso.go.th>, [สืบค้นเมื่อ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔].

สุกิจ จุลลนนท์. (๒๕๐๘). การพัฒนาชุมชน ในทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ. รวบรวมโดย อมร รักษาสัตย์ และบัณฑิตยา กรรณสูตร. พระนคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุดใจ กรองทอง. (๒๕๕๓). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

หลักการวิเคราะห์ด้วย TOWS Metrix [ออนไลน์]. ม.ป.ป. แหล่งที่มา : <https://www.thinkaboutwealth.com/tows-matrix>, [สืบค้นเมื่อ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๔].

หลักธรรมาภิบาล. [ออนไลน์]. ม.ป.ป. แหล่งที่มา : <http://province.moph.go.th/chana/download/หลักธรรมาภิบาล.pdf>, [สืบค้นเมื่อ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๔].

อิสรนนท์ ทรงเนติเชาวลิต. (๒๕๕๗). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

FORBES THAILAND. ผลตอบแทนทางสังคม เรื่องน่าสนใจสู่องค์กรยั่งยืน. [ออนไลน์]. ๒๕๖๑. แหล่งที่มา : <https://forbesthailand.com/commentaries/insights/ผลตอบแทนทางสังคม-เรื่อง.html>, [สืบค้นเมื่อ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๔].

ระเบียบกรมการพัฒนาชุมชน
ว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
พ.ศ. ๒๕๕๕

ตามที่กรมการพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง หลักคุณธรรม หลักความเป็นเจ้าของ และหลักการควบคุมตนเอง ของคนภายในชุมชน ให้มีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักประหยัด อดออม และนำเงินออมสะสมรวมกันเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เกิดเป็นกองทุนภายในชุมชนขึ้น ซึ่งสมาชิกสามารถใช้เป็นแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านตำบลของตนเองได้นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการดำเนินการในการส่งเสริมสนับสนุน และติดตามกำกับดูแล อาศัยอำนาจตามความมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงวางระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมการพัฒนาชุมชน ว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความ และวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตลอดจนมีอำนาจในการกำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงานซึ่งไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของอธิบดีให้ถือว่าเป็นที่สุด

หมวด ๑
บททั่วไป

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“กลุ่มออมทรัพย์” หมายความว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น เพื่อเก็บออมเงินสะสมรวมกันโดยมีการบริหารจัดการกันเอง และดำเนินการตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชน กำหนด

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตซึ่งสมัครเข้ามาโดยถูกต้องตามระเบียบและปรากฏรายชื่ออยู่ในทะเบียนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

“เงินสัจจะสะสม” หมายความว่า จำนวนเงินที่สมาชิกสมัครใจฝากออมไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามที่ให้สัจจะกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน

“เงินสัจจะพิเศษ” หมายความว่า เงินที่สมาชิกลำบากนอกเหนือจากเงินสัจจะสะสม สามารถเบิกถอนได้และมีดอกผลตามระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ได้รับการคัดเลือกโดยมติที่ประชุมสมาชิก

“เครือข่าย” หมายความว่า เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน ที่กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งเป็นองค์กรในการส่งเสริมให้กองทุนชุมชนมีการบริหารจัดการร่วมกัน

“คุณธรรม” หมายความว่า คุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจ

“กรม” หมายความว่า กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

“นายทะเบียน” หมายความว่า อธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย

ข้อ ๕ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Saving for Production Group (SPG.)

ข้อ ๖ เครื่องหมายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีรูปและลักษณะ ดังนี้

(๑) ลักษณะ

(ก) เป็นวงกลมเล็ก (วงใน) ล้อมรอบด้วยวงกลมใหญ่ (วงนอก)

(ข) ภายในวงกลมเล็ก ตรงกลางเป็นรูปต้นไม้ ด้านซ้ายเป็นรูปครอบครัว (เป็นรูปคนประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก) ด้านขวาเป็นรูปดงเงิน และรูปสายน้ำอยู่ด้านล่าง

(ค) ภายในขอบวงกลมวงนอกที่ล้อมรอบวงกลมวงใน ด้านบนมีข้อความ “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” ด้านล่างเป็นรูปรวงข้าว

(๒) สี

(ก) เส้นรอบวงกลมวงนอกและวงในเป็นสีฟ้า

(ข) พื้นวงกลมวงในเป็นสีขาว รูปต้นไม้ ครอบครัว และดงเงินเป็นสีเขียว สายน้ำเป็นสีฟ้า

(ค) พื้นวงกลมวงนอกเป็นสีเหลือง ข้อความ “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” เป็นสีน้ำเงินและรวงข้าวเป็นสีเขียว

หมวด ๒

การดำเนินงาน

ข้อ ๗ กลุ่มออมทรัพย์ มีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณธรรม โดยใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

๒. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการระดมเงินออม ทำให้มีแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ

๓. เพื่อพัฒนาสังคม โดยการปลูกฝังคุณธรรม วิถีประชาธิปไตย สร้างความสามัคคี

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความเป็นธรรม

ข้อ ๘ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ต้องมีจำนวนผู้ก่อตั้ง ไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

ข้อ ๙ กลุ่มออมทรัพย์ภายใต้ระเบียบนี้ต้องจดทะเบียนตามแนวทางที่กรมกำหนด

หน้า ๓

หมวด ๓ คณะกรรมการ

ข้อ ๑๐ ให้กลุ่มออมทรัพย์มีคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการ
เงินกู้ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการส่งเสริม แต่ละคณะมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ประกอบด้วย
ตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ และเหรัญญิก หรือตำแหน่งอื่นตามความเหมาะสม

ให้คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับคัดเลือก

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ประธานกรรมการแต่งตั้งกรรมการที่ได้รับคัดเลือกแทน
โดยให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๑๑ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ มีดังนี้

- คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่ กำหนดระเบียบข้อบังคับ ทำบัญชีรายรับรายจ่าย
และทะเบียนเอกสารต่าง ๆ และบริหารงานทั่วไปของกลุ่มฯ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก
- คณะกรรมการเงินกู้ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก
- คณะกรรมการตรวจสอบ มีหน้าที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานและกิจการของกลุ่ม
- คณะกรรมการส่งเสริม มีหน้าที่ส่งเสริมและสร้างเสริมความเข้าใจในหลักการของกลุ่มออมทรัพย์

หมวด ๔ สมาชิก

ข้อ ๑๒ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ มีสามประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลธรรมดาในหมู่บ้านหรือตำบล ที่สมัครเป็นสมาชิก ตามระเบียบ
ข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์

(๒) สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ กลุ่ม องค์กร ภายในหมู่บ้าน/ตำบล ที่ทางราชการสนับสนุนและ
รับรองฐานะ ที่สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์

(๓) สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ข้าราชการ คหบดี ภิภษุ สามเณร บุคคลที่มีความสนใจ
และให้การสนับสนุนกลุ่มโดยไม่หวังผลตอบแทน ตามที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบ

ข้อ ๑๓ บุคคลใดที่ประสงค์จะขอสมัครเป็นสมาชิก ให้ยื่นคำขอ ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์
ที่คณะกรรมการกำหนด

เงื่อนไขการสมัครเป็นสมาชิกให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์

ข้อ ๑๔ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังนี้

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ในระเบียบกลุ่มออมทรัพย์
- (๔) ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสามในสี่ของสมาชิกทั้งหมด

หน้า ๔

หมวด ๕
กิจกรรม

ข้อ ๑๕ กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์

- (๑) การให้กู้เงินเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสวัสดิการของครอบครัว
- (๒) การดำเนินงานศูนย์สวัสดิการตลาดเพื่อรวมกันซื้อรวมกันขายวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยการผลิต และสินค้าอุปโภค บริโภค ให้ได้ในราคาถูกและมีคุณภาพ
- (๓) การดำเนินงานยั้งฉางเพื่อรวมกันขายข้าวหรือผลผลิตทางการเกษตรให้ได้ในราคาสูง และลดการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง
- (๔) การดำเนินงานธนาคารข้าว เพื่อให้การสงเคราะห์ข้าวแก่ผู้ยากไร้ขาดแคลน
- (๕) กิจกรรมอื่น ตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กลุ่มออมทรัพย์กำหนด

หมวด ๖
เงินทุนและการเก็บรักษา

ข้อ ๑๖ เงินทุนการดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์ ได้มาจาก

- (๑) ค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และค่าปรับกรณีผิดสัญญาการส่งคืนเงินกู้
- (๒) เงินสัจจะสะสมของสมาชิก
- (๓) เงินที่กู้หรือยืมมาจากแหล่งเงินทุนต่างๆ เช่น ธนาคาร กองทุนชุมชน เป็นต้น
- (๔) เงินช่วยเหลือจากสถาบันหรือองค์กรอื่นทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- (๕) เงินรายได้อื่นๆ เช่น เงินบริจาคต่างๆ

ข้อ ๑๗ การเก็บรักษาเงินกลุ่มออมทรัพย์ให้นำฝากธนาคารกรุงไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) หรือธนาคารอื่น

ข้อ ๑๘ การเปิดบัญชีเงินฝากตามข้อ ๑๗ ให้ประธาน รองประธาน และเหรัญญิกของกลุ่มฯ เป็นผู้ลงลายมือชื่อ และเมื่อจะถอนเงินฝากต้องลงลายมือชื่อร่วมกันอย่างน้อยสองคน โดยให้ประธานลงลายมือชื่อร่วมทุกครั้ง

หมวด ๗
เครือข่าย

ข้อ ๑๙ เครือข่าย เป็นองค์กรความร่วมมือและเชื่อมโยงกันของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ในระดับต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน ด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเอื้ออาทร

ข้อ ๒๐ เครือข่าย มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อประสานงานและประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายและสมาชิก
- (๒) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูล ปัญหาอุปสรรค ซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน
- (๓) เพื่อส่งเสริมองค์กรเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ในแต่ละระดับ (ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ) ฝึกกำลังประสานเชื่อมโยงการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์แต่ละระดับให้เข้มแข็ง

ข้อ ๒๑ ให้กลุ่มออมทรัพย์ มีเครือข่ายสี่ระดับ ดังนี้

- (๑) เครือข่ายระดับตำบล
- (๒) เครือข่ายระดับอำเภอ
- (๓) เครือข่ายระดับจังหวัด
- (๔) เครือข่ายระดับประเทศ

โดยให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายระดับตำบลและระดับอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด และอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายระดับประเทศ

ข้อ ๒๒ ให้ผู้แทนกลุ่มออมทรัพย์ที่อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างน้อยกลุ่มละหนึ่งคน เป็นกรรมการเครือข่ายระดับตำบล

ให้ผู้แทนเครือข่ายระดับตำบลอย่างน้อยเครือข่ายละหนึ่งคน เป็นกรรมการเครือข่ายระดับอำเภอ

ให้ผู้แทนเครือข่ายระดับอำเภออย่างน้อยเครือข่ายละหนึ่งคน เป็นกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด

ให้ผู้แทนเครือข่ายระดับจังหวัด เครือข่ายละหนึ่งคน เป็นกรรมการเครือข่ายระดับประเทศ

ข้อ ๒๓ คณะกรรมการเครือข่าย มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละสี่ปี โดยมีหน้าที่ดังนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน การดำเนินงานเครือข่าย ในการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านบุคลากร ด้านแหล่งทุน ด้านอื่นๆ ตามที่เครือข่ายเห็นสมควร อันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

(๒) กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานเครือข่าย จัดทำแผนการดำเนินงาน จัดทำระเบียบ ข้อบังคับของเครือข่าย ข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายของเครือข่าย และจัดประชุมอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

(๓) กำกับ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ การดำเนินงานกิจกรรมของเครือข่ายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และมติที่ประชุม ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับภาระผูกพันของเครือข่าย

(๔) จัดทำทะเบียน ระบบบัญชี เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดูแล บำรุงรักษาทรัพย์สิน ของเครือข่าย

(๕) ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๖) ติดตามตรวจสอบ ให้คำแนะนำการแก้ไขข้อร้องเรียน ข้อขัดแย้ง ของกลุ่มออมทรัพย์

(๗) ประสานและเชื่อมโยงความร่วมมือการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ของแต่ละระดับ

(๘) อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๒๔ ให้เครือข่ายส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็งและมีความพร้อมเป็นแกนนำในการจัดตั้ง สถาบัน เพื่อสนับสนุนให้กองทุนชุมชนมีการบริหารจัดการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางที่กรมกำหนด

ข้อ ๒๕ ให้กรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการดำเนินงานของ กลุ่มออมทรัพย์ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และวิธีการที่กำหนดและทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน

ข้อ ๒๖ ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นหน่วยงานสนับสนุนและ กำกับดูแลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์

ข้อ ๒๗ ให้สำนักตรวจราชการ และศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ แก่อำเภอ/จังหวัด ในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่มีความจำเป็นไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้หรือมีอุปสรรคในการดำเนินงานตามระเบียบนี้ให้อธิบดี พิจารณาสั่งการได้ตามที่เห็นสมควรเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ เป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อ ๒๙ หากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือของบ้านเมือง ให้อธิบดี มีอำนาจในการเพิกถอนกลุ่มออมทรัพย์นั้นออกจากทะเบียนกลุ่มออมทรัพย์

ข้อ ๓๐ การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ต้องเป็นไปตามวิธีการที่สำคัญ ดังนี้

(๑) จำนวนเงินสัจจะสะสมให้เป็นไปตามความสมัครใจที่จะออมตามศักยภาพของสมาชิก โดยมุ่งเน้นความสม่ำเสมอในการส่ง และสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มหรือลดได้เมื่อสิ้นปีบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์

(๒) การส่งเงินสัจจะสะสม สมาชิกหรือผู้แทนครัวเรือนที่เป็นสมาชิก ต้องนำส่งด้วยตนเอง ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ ตามวัน เวลา และสถานที่ ที่กลุ่มออมทรัพย์กำหนด และให้คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ รวบรวมเงินสัจจะฝากเข้าบัญชีธนาคารของกลุ่มออมทรัพย์ ภายในสามวันทำการ

(๓) ห้ามมิให้ส่งเงินสัจจะสะสมล่วงหน้าก่อนระยะเวลาที่สมาชิกได้ให้สัจจะไว้กับกลุ่ม ยกเว้นกรณีจำเป็น ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ

(๔) การรับเงินสัจจะสะสมหรือรับชำระคืนเงินกู้ยืมจากสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ ให้คณะกรรมการ รวบรวมเงินดังกล่าวนำฝากเข้าบัญชีธนาคารของกลุ่มออมทรัพย์ภายในสามวันทำการ เมื่อมีสมาชิกยื่นขอกู้เงิน ให้เบิกถอนเงินจากธนาคารตามระเบียบเบิกจ่ายของกลุ่มออมทรัพย์ จะนำเงินดังกล่าวข้างต้นจ่ายให้สมาชิกกู้โดยไม่ผ่านระบบบัญชีธนาคารไม่ได้

(๕) การดำเนินธุรกรรมทางการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ทุกประเภทให้ดำเนินการผ่านระบบบัญชีธนาคารทุกครั้ง

(๖) ห้ามมิให้กลุ่มออมทรัพย์คิดดอกเบี้ยเงินกู้จากสมาชิกเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

(๗) ห้ามมิให้กลุ่มออมทรัพย์ดำเนินกิจกรรมในลักษณะเข้าข่ายต้องห้ามตามพระราชบัญญัติ

ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

(นายประกาศ บุญยอินดี)

อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

ที่ มท ๐๔๐๗.๔/๗ ๑๘๙๖

กรมการพัฒนาชุมชน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคาร B ชั้น ๕
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๒

เรื่อง กรมสอบสวนคดีพิเศษขอความเห็นข้อกฎหมาย กรณีกลุ่มออมเงินสังฆะสมทรัพย์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ธปท.ฝคณ.(๓๑) ๒๔๓๘/๒๕๕๒ ลงวันที่
๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ จำนวน ๑ ชุด
๒. สำเนาบันทกช่วยจำ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๑ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ทำหนังสือถึงธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เพื่อขอทราบ
ความเห็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่มออมเงินสังฆะสมทรัพย์ หมู่บ้านไก่อ้า จังหวัด
อำนาจเจริญ ว่ากลุ่มดังกล่าวเข้าข่ายกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑
หรือไม่ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.) ได้ตอบข้อหารือไปแล้ว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

เพื่อให้การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่กรมการพัฒนาชุมชนให้การส่งเสริมและ
สนับสนุน ไม่มีการกระทำอันมีลักษณะเข้าข่ายต้องห้ามตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑
และเป็นไปตามบันทึกช่วยจำ ที่กรมการพัฒนาชุมชน ได้ทำไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ลงวันที่
๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๑ สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ จึงขอให้จังหวัดมอบหมายให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ศึกษา
รายละเอียดหนังสือของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีถึงกรมสอบสวนคดีพิเศษ และบันทึกช่วยจำ เพื่อกำกับ
ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายทิสันต์ ประทานชาโน)
รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

สำนักพัฒนาทุนและองค์กรการเงินชุมชน

กลุ่มงานส่งเสริมกองทุนชุมชน

โทร. ๐-๒๑๔๑-๖๐๕๘

โทรสาร ๐- ๒๑๔๑-๘๕๐๕

สำเนา

ธนาคารแห่งประเทศไทย

๒ ธันวาคม 2552

เรียน อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ที่ ธปท.ผดจ.(71) ๕439 /2552 เรื่อง การขอความเห็นข้อกฎหมาย กรณีกลุ่ม
ออมเงินสั่งจะสะสมทรัพย์

ตามที่กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีหนังสือ ที่ ธบ (สคอ) 0808.2.2/117 ลงวันที่ 9 เมษายน 2552 ถึงธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ขอรทราบความเห็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่มออมเงินสั่งจะสะสมทรัพย์เข้าข่ายกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 หรือไม่อย่างไร เพื่อประกอบการดำเนินคดีต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ธปท. ขอเรียนว่า

1. พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม 2551 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ดังนั้น การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ และธุรกิจเงินทุนก่อนวันที่ 3 สิงหาคม 2551 ต้องบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แล้วแต่กรณี

ธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนเป็นธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หากผู้ใดประกอบธุรกิจดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นความผิดตามมาตรา 40 ประกอบมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 หรือมาตรา 71 ประกอบมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 หรือมาตรา 121 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 แล้วแต่กรณี

ทั้งนี้ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัตินิยามของธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. เป็นธุรกิจ
2. รับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน
3. มีการใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใดตามที่กฎหมายกำหนด

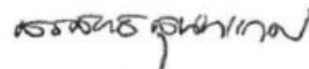
2. กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยใช้หลักการพัฒนาชุมชนเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพึ่งพาตนเองได้ โดยกำหนดให้งานส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นกลยุทธ์ในการทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่กรมการพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนและให้การช่วยเหลือให้มีการจัดตั้งขึ้นทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิกเป็นค่าหุ้นและเงินฝาก ซึ่งเรียกว่า "เงินสะสมสะสมทรัพย์" แล้วนำไปให้สมาชิกกู้ยืม ลงทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายในครอบครัว โดยมีได้ดำเนินธุรกิจในเชิงพาณิชย์ จึงไม่ใช่ธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามข้อ 1.

3. สำหรับคดีเกี่ยวกับกลุ่มออมเงินสะสมสะสมทรัพย์ หมู่บ้านไก่อ้า จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้หาหรือ นั้น จะเข้าข่ายเป็นธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามข้อ 1 หรือ ไม่ นั้น ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้วแต่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรสิทธิ์ สุนทรเทศ)

ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายกำกับสถาบันการเงิน

ผู้ว่าการ ^{แทน}

ฝ่ายตรวจสอบสถาบันเฉพาะกิจและ Non-bank

โทรศัพท์ 0-2283-5923

โทรสาร 0-2283-6466

1.1 หลักการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักออมเงินตามกำลังความสามารถ โดยเน้นเรื่องความสม่ำเสมอ สมาชิกที่ออมเงินไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างสม่ำเสมอมีจำนวนเงินที่ออมจะน้อย ก็จะได้สิทธิต่ำกว่าสมาชิกที่มีได้ออมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีเงินออมมากกว่า เช่น ให้สมาชิกที่ออมเงินไว้อย่างสม่ำเสมอมีสิทธิกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ก่อนสมาชิกอื่น โดยไม่คำนึงว่าจะมีเงินออมน้อยกว่าสมาชิกอื่น

1.2 การให้กู้เงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อแรกเริ่มกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้กู้แก่สมาชิก โดยให้กู้ไม่เกินจำนวนเงินที่สมาชิกออมไว้ หากสมาชิกคนใดจะกู้เกินกว่านั้น จะต้องมีส่วนอื่นค้ำประกันและกู้ได้ไม่เกินจำนวนเงินออมที่ผู้ค้ำประกันนั้นออมไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต วิธีการเช่นนี้สมาชิกจะควบคุมดูแลกันเอง ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาไม่ปรากฏว่ามีกรณีเกิดขึ้น ส่วนรวมไม่เสียประโยชน์ ต่อมามีการติดต่อให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด เป็นผู้รับฝากเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และธนาคารจะเป็นผู้ให้กู้เงินแก่สมาชิก โดยจะมีเงินฝากของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ฝากไว้เป็นหลักประกัน วิธีการที่สมาชิกขอเงินจากธนาคารสามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยประธานกลุ่มขอกู้โดยตรงจากธนาคาร เพื่อนำเงินไปดำเนินงานของกลุ่ม อีกวิธีหนึ่งคือ สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นรายบุคคล ขอกู้จากธนาคารโดยยื่นคำขอกู้เงินต่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอนุมัติแล้วให้นำคำอนุมัตินี้ไปยื่นขอกู้จากธนาคารต่อไป ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ธนาคารจะคิดในอัตราสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 1.5 ดังนั้นในเรื่องการกู้เงินของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนั้น สมาชิกสามารถทำได้โดยการกู้จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตโดยตรง และกู้จากธนาคาร

1.3 นอกจากการให้กู้เงินแก่สมาชิกแล้ว กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังดำเนินกิจการอื่นอีก ได้แก่ กิจการรุ่งเรือง กิจการธนาคารข้าว และศูนย์สวัสดิการตลาด

1.4 ระบบบัญชีในระยะแรกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะทำบัญชีในรูปแบบที่เข้าใจกันเอง แต่เนื่องจนวนเงินออมเพิ่มมากขึ้น รูปแบบบัญชีที่ทำกันเองไม่สามารถใช้ต่อไปได้ กรมการพัฒนาชุมชนจึงเริ่มเข้าไปสอนระบบบัญชี โดยอบรมแนะนำระบบบัญชีที่เหมาะสมและให้ชาวบ้านเข้าใจง่าย

หลังจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินงานมาได้ประมาณ 10 ปี ปรากฏว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่มเห็นว่าการนำเงินออมไปฝากธนาคารและให้สมาชิกกู้เงินจากธนาคารนั้น ธนาคารจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ จึงมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่มดำเนิน

(สำเนา)

บันทึกช่วยจำ

การหารือเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2531 เวลา 09.30 น. ณ ห้องประชุม 516 ชั้น 5 ธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้เข้าร่วมหารือประกอบด้วย

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

1. นายยุวัฒน์ วุฒิเมธี รองอธิบดีฯ
2. นายสมมิตร คอวนิช หัวหน้าฝ่ายพัฒนาอาชีพ กองปฏิบัติการ
3. นายวีระศักดิ์ อนันตมงคล หัวหน้างานพัฒนาเงินทุน กองปฏิบัติการ

ฝ่ายกฎหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทย

1. นายยง ศรีนาม ผู้อำนวยการ
2. นายคำรณ คำแก้ว รองผู้อำนวยการ
3. นายเสริมสิงห์ สิงหเสนี ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
4. นายชาญชัย บุญฤทธิไชยศรี หัวหน้านิติกร
5. นางจิรวรรตย์ ตัณฑ์กุลรัตน์ หัวหน้านิติกร
6. นายวิชัย จิตตपालกุล นิติกร

สืบเนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทย มีหนังสือที่ ธปท.ม.1368/2531 ลงวันที่ 19 กันยายน 2531 แจ้งกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ว่าการดำเนินกิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนหนึ่งอาจเข้าข่ายต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ.2522 และตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีหนังสือ ที่ มท 0503/7368 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2531 แจ้งหลักการและแนวทางปฏิบัติของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนสนับสนุนและส่งเสริมให้ชาวบ้านดำเนินการตามหมู่บ้านในชนบท ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีหนังสือที่ ธปท.1769/2531 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2531 เชิญกรมการพัฒนาชุมชนเพื่อหารือร่วมกันในวันที่ 19 ธันวาคม 2531

ผลการหารือสรุปได้ดังนี้

1. รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน แจ้งข้อเท็จจริงว่า ในปี พ.ศ. 2517 รัฐบาลมีแนวคิดที่จะนำเทคโนโลยีไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนพัฒนาอาชีพของตนเอง แต่เนื่องจากไม่มีแหล่งเงินทุน จึงมีการส่งเสริมสนับสนุนให้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

มีวัตถุประสงค์ให้ข้าราชการ กษัตริย์ และชนชั้นสูงในสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีโอกาสศึกษาความรู้
เมื่อการผลิตตามที่กล่าวมาข้างต้นมีค่าเป็นกิจการอยู่ภายในขอบเขตที่กรมการพัฒนารัฐบาลส่งเสริมให้
การสนับสนุนก็สามารถกระทำไม่ได้ติดกฎหมายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแล แต่มีปัญหา
เฉพาะการดำเนินงานในส่วนที่นอกเหนือออกไปคือการรับฝากเงินซึ่งจะสะสมพิเศษ และให้กู้ยืม
รวมทั้งบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิก ซึ่งถือได้ว่าเป็นการประกอบธุรกิจเงินทุนและประกอบกิจการธนาคาร
ประเภทพาณิชย์ เข้าช่วยเป็นการกระทำผิดกฎหมาย

3. ที่ประชุมหารือร่วมกันแล้วมีความเห็นว่า หากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้
ดำเนินการตามขอบเขตแห่งหลักการที่กรมการพัฒนารัฐบาลส่งเสริมให้การสนับสนุนดังที่รอง
อธิบดีกรมการพัฒนารัฐบาลกล่าวมาข้างต้น กิจการที่ดำเนินการก็ไม่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติ
การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ฯ
และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 ส่วนกิจการที่เข้าช่วยต้องห้ามตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ
ดังกล่าว เป็นกิจการที่กรมการบริหารของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่มดำเนินการขึ้นเองใน
ภายหลังเพียงแสวงหาประโยชน์ และเป็นเรื่องที่กรมการพัฒนารัฐบาลไม่สนับสนุน ส่วนมาตรการ
แก้ไขปัญหาคงขึ้นกับให้เจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนารัฐบาลขึ้นแจ้งให้กรมการบริหารของกลุ่มออม
ทรัพย์เพื่อการผลิตยุติการกระทำที่เข้าช่วยต้องห้ามตามกฎหมาย หากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
แห่งใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ก็จะตัดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดังกล่าวออกจากการส่งเสริม
สนับสนุนของกรมการพัฒนารัฐบาล และแจ้งความให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป

โดยในโอกาสที่ประชุมจึงได้มีมติว่า...
ขอสงวนไว้เพื่อคนละคนๆ...
สงชื่อ นายชัช บุญฤทธิ์โชคศรี
(นายชัชชัช บุญฤทธิ์โชคศรี)
ผู้จัดบันทึก
...
สำเนาถูกต้อง
...
นางกมลวดี (นางกมลวดี ดันปิยะกุล)
นักวิชาการพัฒนารัฐบาล 5

กิจการ นอกเหนือจากเรื่องที่มีการพัฒนาชุมชนส่งเสริมกับสนับสนุน โดยการรับฝากเงินที่เรียกว่า เงินสัจจะสะสมพิเศษ และให้กู้ยืมแก่บุคคลภายนอกที่มีได้เป็นสมาชิกด้วย บางครั้งก็คิดดอกเบี้ยในอัตราสูง ซึ่งเรื่องนี้มิใช่กิจการที่กรมการพัฒนาชุมชนเห็นชอบ แต่เป็นเรื่องที่กรมการของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ดำเนินการไปเอง เจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนได้พยายามชี้แจงหลักการวัตถุประสงค์ของกรมการพัฒนาชุมชนที่ต้องการให้ชาวบ้านช่วยตัวเองและร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต่าง ๆ เข้าใจ ถ้ายังไม่ปรากฏว่ากลุ่มออมทรัพย์ฯ ใด กระทำการนอกขอบเขตที่กรมการพัฒนาชุมชน ให้การสนับสนุนก็จะตัดกลุ่มออมทรัพย์ฯ ดังกล่าวออกจากการส่งเสริมสนับสนุนของกรมการพัฒนาชุมชน และเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนจะแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนไว้เป็นหลักฐาน

เมื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตพัฒนาเติบโตขึ้น กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางแห่งจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ ปรากฏว่าสหกรณ์ที่ตั้งขึ้นประสบปัญหามาก สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางส่วนไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์เนื่องจากขาดคุณสมบัติในเรื่องอายุไม่ถึงเกณฑ์ หรือมีอาชีพแตกต่างจากที่ระบุไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ บุคคลที่ไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ดังกล่าวจึงรวมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ ของตนเองดำเนินการแข่งกับสหกรณ์ เป็นเหตุให้สหกรณ์ที่ตั้งขึ้นดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ

ในปัจจุบัน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ร่วมกันจดทะเบียนตั้งเป็นสมาคมโดยมีสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และมีสาขาของสมาคมอยู่ ณ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในหมู่บ้านต่าง ๆ แต่เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องการเสียภาษี จึงปรากฏว่ามีสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมเพียงสามพันกว่ากลุ่มเท่านั้น

2. ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทย แจ้งว่ามีกฎหมายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแลอยู่ 2 ฉบับ ที่ควรตระหนักเพื่อมิให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเข้าข่ายเป็นความผิดต่อกฎหมาย ฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้บุคคลที่มีใบอนุญาตประกอบธนาคารพาณิชย์ คือ ห้ามผู้ที่มีได้รับอนุญาตเป็นธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินจากประชาชน และให้ประโยชน์เงินนั้นไปในทางให้กู้ยืม ชื้อหรือซื้อลดหรือรับช่วงซื้อลดตัวเงิน ที่ซื้อขายตัวแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือ ซื้อขายเงินปรีวรรคต่างประเทศ ฯลฯ อีกฉบับคือ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากบริษัทเงินทุนประกอบธุรกิจเงินทุน คือ ห้ามผู้ที่มีได้รับอนุญาตเป็นบริษัทเงินทุนจัดหาเงินทุนจากประชาชน และให้เงินนั้นในการให้กู้ยืมเป็นทางกำกับคดี กิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ

คำสั่งกรมการพัฒนาชุมชน

ที่ ๘๓ / ๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ตามที่กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจเกี่ยวกับส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชนรู้จักพึ่งพาตนเอง รู้จักประหยัด อดออม เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เกิดเป็นกองทุนภายในชุมชน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง หลักคุณธรรม หลักความเป็นเจ้าของ และหลักการควบคุมตนเอง ส่งเสริมการบริหารจัดการเงินทุนของชุมชนในรูปแบบการรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ และการบริการทางการเงินให้กับสมาชิกใช้เป็นแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ

เพื่อให้เกิดการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี คือ “ประเทศไทยมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” และสอดคล้องกับเป้าหมายของกรมการพัฒนาชุมชน คือ เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ภายในปี ๒๕๖๕ จึงขอแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดังต่อไปนี้

๑. ที่ปรึกษา

๑) ดร.ยวีวัฒน์ วุฒิเมธี		ประธานที่ปรึกษา
๒) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน		ที่ปรึกษา
๓) นายนิวัติ น้อยผาง	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	ที่ปรึกษา
๔) นายสุรศักดิ์ อักษรกุล	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	ที่ปรึกษา
๕) นายวีร์รวัทธ์ ปุตระเศรณี	ที่ปรึกษารองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	ที่ปรึกษา
๖) นายไพฑูริย์ บุณณสันติ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ	ที่ปรึกษา

๒. คณะทำงาน

๑) รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนที่กำกับดูแลสำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน		ประธาน
๒) ประธานกรรมการบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์กรมการพัฒนาชุมชน		คณะทำงาน
๓) นายสุพจน์ อวาาส	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน
๔) ดร.ปวีดี โชติช่วง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน
๕) นายกิตติพงษ์ บุญยิ่ง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน
๖) ดร.ชำนาญ วัฒนศิริ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน
๗) นายชัยวัฒน์ แสงศรี	ผู้ตรวจราชการกรมการพัฒนาชุมชน	คณะทำงาน
๘) ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนคา จังหวัดนครศรีธรรมราช		คณะทำงาน
๙) ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าแดง จังหวัดชลบุรี		คณะทำงาน
๑๐) ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านซากไทย จังหวัดจันทบุรี		คณะทำงาน
๑๑) นายธีระพล คูคีต	นิติกรชำนาญการ	คณะทำงาน

/๑๒) นางสาวประภาพรณ...

- ๑๒) นางสาวประภัสสรณัฐ สุข นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ คณะทำงาน
 ๑๓) นายณัฐพงษ์ บุญคง นักวิชาการตรวจสอบภายในชำนาญการ คณะทำงาน
 ๑๔) นางสาวมยุรี เย็นประเสริฐ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ คณะทำงาน
 ๑๕) นางสาวธัญญ์นภัส รัวีธีรณยกรณ์ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ คณะทำงาน
 ๑๖) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน คณะทำงานและเลขานุการ
 ๑๗) ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาทุนชุมชน คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
 ๑๘) นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการที่ได้รับมอบหมาย
 คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

๑. กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๒. จัดทำแผนการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
๓. พัฒนารูปแบบการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๔. ให้คำแนะนำปรึกษาการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในทุกมิติ
๕. ดำเนินการอื่นใดตามที่อธิบดีกรมการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

 (นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)
 อธิบดีกรมการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคารบี)

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

www.fundodd.go.th